

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Kateřina Šeflová

Historie českých překladů z
rumunštiny

History of Czech translations
from Romanian

Praha 2012

Vedoucí práce: PhDr. Libuše Valentová, CSc.

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práce za trpělivost a ochotu, své rodině za podporu a svým přátelům za pomoc.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že jsem řádně citoval/a všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, 20. srpna 2012 .....

Kateřina Šeflová

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá českými překlady z rumunštiny s důrazem na translatologický aspekt celé problematiky.

V teoretické části analyzuje seznam překladů vytvořený kombinací několika zdrojů podle autorů originálů, podle nakladatelství, která překlad vydala, podle roku vydání překladů a podle překladatelů. Teoretická část dále obsahuje nástin vývoje českého přemýšlení o překladu a stručné shrnutí moderních směrů v translatologii.

Praktická část na názorné analýze překladu *Cikaniády* Iona Budai-Deleana do češtiny ukazuje, jak by měla probíhat analýza překladu předtím, než se překladatel do samotného překladu pustí, nebo v průběhu jeho práce. Tato část obsahuje praktický model analýzy s rozdělením na jednotlivé okruhy. Každý z pododdílů obsahuje výčet možných problémů a navrhuje způsob, jak k nim z teoretického hlediska přistupovat.

Klíčová slova

Překlad, překlad z rumunštiny, translatologie, teorie překladu, analýza překladu.

Abstract

This thesis deals with Czech translations from Romanian with emphasis on the translational aspect of the topic.

The theoretical part analyzes a list of translations created by the combination of a number of sources according to the original authors, the publishers of the translations, the year of publication of the Czech translation and the translators. The theoretical part also includes the outline of the development of Czech translation theories and a brief summary of modern directions in translational studies.

The practical part shows, using an analysis of the Czech translation of *Țiganiada* (*Gypsiliad*) by Ion Budai-Deleanu, how should look the analysis of the translation before the translator starts translating, or during his work. This part includes a practical analysis model with a division into individual segments. Each segment includes examples of potential problems and suggests a way to deal with them from a theoretical point of view.

Keywords

Translation, translation from Romanian, translational studies, translation theory, translation analysis.

Obsah

Seznam použitých zkratk	9
Seznam tabulek	10
1. Úvod	11
1.1 Dosavadní stav zkoumané problematiky	11
1.2 Zaměření a cíl práce	12
1.3 Hypotézy	14
2. Teoretická část	15
2.1 České překlady z rumunštiny	15
2.1.1 Zdroje	15
2.1.2 Překlady podle autorů	20
2.1.3 Překlady podle nakladatelství	23
2.1.4 Překlady podle roku vydání	27
2.1.4.1 První překlady	27
2.1.4.2 První republika	29
2.1.4.3 Období 1938–1968	32
2.1.4.4 Období 1968–1989	33
2.1.4.5 Porevoluční překlady	34
2.1.5 Překlady podle překladatelů	39
2.1.5.1 Karel Pařha	40
2.1.5.2 Jiří Našinec	41
2.1.5.3 Eva Strebingerová	41
2.1.5.4 Marie Kavková	42
2.2 Nástin vývoje teorií překladu	44
2.2.1 Teorie překladu	45
2.2.2 České teorie překladu	47
2.2.2.1 Nejstarší období	47
2.2.2.2 Humanismus	48

2.2.2.3	Reformační překlady	49
2.2.2.4	Protireformace	50
2.2.2.5	Klasicismus	51
2.2.2.6	Romantismus	51
2.2.2.7	Obrozenectví	52
2.2.2.8	Poobrozenecké období	54
2.2.2.9	Současná situace	57
2.2.3	Nástin moderní překladatelské teorie	59
2.2.3.1	Christiane Nordová	59
2.2.3.2	Gideon Toury	62
2.2.3.3	Peter Newmark	64
3.	Praktická část	67
3.1	Stručná analýza zdrojového textu s důrazem na jeho záměr a aspekty	68
3.2	Zhodnocení překladatelovy interpretace účelu originálu, jeho překladatelské metody a potenciálního okruhu čtenářů (příjemců)	72
3.3	Selektivní, avšak reprezentativní srovnání překladu s originálem	76
3.3.1	Formální stránka	76
3.3.1.1	Délka verše	76
3.3.1.2	Poznámky pod čarou	77
3.3.2	Jazyková stránka	77
3.3.2.1	Lexikální prostředky	78
	Cizí slova, regionalismy	78
	Nevhodná lokalizace	81
	Překlad vynecháním	82
	Interference	84
	Apelativa	85

Tropy	86
3.3.2.2 Fonetické prostředky	88
3.3.2.3 Syntaktické prostředky	88
3.4 Zhodnocení překladu z hlediska přenosu významového a stylistického invariantu	90
3.5 Zhodnocení pravděpodobné role, kterou překlad hraje v prostředí cílové kultury	92
4. Závěr	93
Bibliografie	95
Přílohy	101
1. Seznam: Autoři jedné knihy	102
2. Seznam: Nakladatelství jedné knihy	106
3. Tabulka: Jednotlivá díla v antologiích	108
4. SOUHRNNÁ TABULKA PŘEKLADŮ Z RUMUNŠTINY	115
5. CD: Elektronická verze souhrnné tabulky českých překladů z rumunštiny	127

Seznam použitých zkratk

ČDJL - Československé divadelní a literární jednatelství

EAS - Editura Agrosilvică

ELK - Evropský literární klub

FFUK - Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

SNDK - Státní nakladatelství dětské knihy

SNKL - Státní nakladatelství krásné literatury

SNKLU - Státní nakladatelství krásné literatury a umění

SNKLHU - Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění

Seznam tabulek

1. Seznam básní v knize Kytice z rumunské poezie	17
2. Počty českých překladů z rumunštiny podle jednotlivých autorů	21
3. Počty překladů z rumunštiny vydaných v jednotlivých nakladatelstvích	26
4. Počty překladů z rumunštiny vydaných v jednotlivých letech	36
5. Počty přeložených titulů z rumunštiny podle překladatelů	42

1. Úvod

1.1 Dosavadní stav zkoumané problematiky

Zájemci o rumunskou literaturu jistě najdou v knihovných řadu knih rumunských autorů, nicméně souhrnná práce mapující veškeré české překlady z rumunštiny zatím chybí. Výjimkou je práce Libuše Valentové *Překlady z rumunské literatury do češtiny (1990 - 1991)*, která formou seznamu uvádí české překlady z rumunštiny v uvedeném období. V Česku nebyla na toto téma zpracována žádná diplomová práce.

K dané problematice existuje jen velmi málo zdrojů, které je třeba kombinovat. K dispozici je, vedle práce Libuše Valentové, několik seznamů původních literárních děl přeložených z rumunštiny, ale žádný z nich není úplný, ani zcela spolehlivý. Ke zdrojům, o které jsme se při vytváření seznamu, který je součástí této práce, opírali především, patří „Souborný katalog České republiky“ knihoven spolupracujících s Národní knihovnou, a databáze Obce překladatelů.

Vzhledem k tomu, že obor rumunistika na FFUK za tím neabsolvoval žádný student translatologie, je translatologický pohled na oboru poněkud omezen. Překladatelské semináře vyučují úspěšní překladatelé, kteří intuitivně využívají kvalitní překladatelské techniky, nicméně na seminářích se ve větší míře řeší spíše zcela konkrétní překladatelské problémy, než celková koncepce nebo přístup k překladu.

1.2 Zaměření a cíl práce

Naše práce je první souhrnnou prací, která zkoumá množinu překladů původních rumunských literárních děl do češtiny. V projektu k diplomové práci jsme předpokládali, že bude obsahovat stručný přehled rumunské literatury s ohledem na historické události a krátkou kapitolu o rumunském folkloru a mytologii (která je pro překladatele zvláště důležitá vzhledem ke skutečnosti, že motivy z rumunské mytologie se v rumunské literatuře stále promítají).

Vzhledem k rozsahu celé práce tyto dvě kapitoly nakonec nezařazujeme. Domníváme se, že práce bude přínosná hlavně pro rumunisty, kteří disponují solidní znalostí obou výše uvedených oborů. Dali jsme proto přednost rozsáhlejší analýze našeho seznamu a translatologickým aspektům práce.

Tato práce zkoumá náš seznam českých překladů z rumunštiny z několika úhlů. Nejprve jsme analyzovali české překlady z rumunštiny podle autorů původních děl. Dále jsme české překlady z rumunštiny rozdělili podle nakladatelství, která je vydala. Poté jsme se věnovali časovému rozdělení a zkoumali jsme, jaký vliv měla naše novodobá historie na vydávání českých překladů z rumunštiny. Konečně jsme také utřídili české překlady z rumunštiny podle autorů překladů. Do této části jsme zařadili krátké medailonky nejvýznamnějších českých překladatelů z rumunštiny.

Teoretická část také obsahuje stručnou exkurzi do historie českého přemýšlení o překladu, která se opírá o knihu Jiřího Levého *České teorie překladu*, a nástin moderních světových směrů v translatologii.

Praktická část je zamýšlena jako vodítka při vytváření koncepce překladu a hledání vhodné překladatelské metody. Přestože jsme původně měli v úmyslu ukázat oba póly této problematiky, tedy jak kvalitní, tak nekvalitní převody,

z důvodu rozsahu jsme se přistoupili k analýze jediného, avšak rozsáhlého díla *Cikaniáda* Iona Budai-Delana v překladu Josefa Hiršala a Evy Strebingerové. Přestože obsahuje i příklady vhodných řešení, je celková analýza pojata spíše kriticky, neboť tento přístup považujeme za didaktičtější.

V rámci příloh obsahuje naše práce také elektronickou verzi našeho seznamu.

1.3 Hypotézy

Cílem naší práce je poskytnout v rámci daných možností ucelený základ pro další zkoumání českých překladů z rumunštiny. Snažili jsme proto postihnout co nejširší okruh možných úhlů pohledu.

Jednou z našich hypotéz byl předpoklad, že výběr díla k překladu často prováděl samotný překladatel. Domníváme se totiž, že rumunská literatura je pro českého čtenáře natolik okrajová, že nepřitahuje výraznější čtenářský zájem a tak nemotivuje samotné nakladatele, aby hledali rumunské knihy k překladu. V této souvislosti jsme také předpokládali, že produkce jednotlivých nakladatelství s ohledem na rumunskou literaturu byla úzce spjata se skutečností, zda v nich v té době pracoval některý rumunista, či člověk jinak spřízněný s rumunskou kulturou.

2. Teoretická část

2.1 České překlady z rumunštiny

2.1.1 Zdroje

V současné době neexistuje žádná oficiální databáze, která by kontinuálně dokumentovala veškerou překladovou literaturu. Například databáze uměleckého překladu Obce překladatelů začíná rokem 1945. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli pro kombinaci zdrojů a jako hlavní zdroj informací jsme použili katalog Národní knihovny, jelikož podle zákon č. 37/1995 Sb. o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů, je každý nakladatel povinen odevzdat kromě jiného také jeden výtisk každé publikace právě Národní knihovně. Jsme si vědomi faktu, že takto získaný seznam překladů z rumunštiny není ani zdaleka vyčerpávající. Je tomu tak vzhledem k pozdní právní úpravě povinnosti odevzdávat „povinný výtisk“. V roce 1935 získává knihovna název Národní a univerzitní knihovna, a zároveň vychází zákon o povinném výtisku.

„Až v roce 1935 se daří zásluhou knihovnických kruhů přesvědčit vládní úředníky o nutnosti odvádění povinných výtisků zcela samostatně, tj. bez návaznosti na složitý tiskový zákon.“ (Fojtík 2006, 14)

I v dnešní době je vymahatelnost zákona o povinném výtisku diskutabilní: „Přes všechny pozitivní změny, dosažené novými zákony, je nutno konstatovat, že zdaleka ne všichni vydavatelé povinný výtisk odevzdávají. Úspěšnost povinného odevzdávání se tedy těžko odhaduje, ale podle některých starších pramenů činí u neperiodických publikací 70–80 %“ (Volmuthová 2000, 49).

Databáze Národní knihovny je přesto nejucelenější databází, kterou můžeme využít v naší práci, a proto tak činíme i přes její nedostatečnost.

Tuto databázi tedy kombinujeme s prací Libuše Valentové *Překlady z rumunské literatury do češtiny (1900-1991)* a také se souborným katalogem ČR.

Vzhledem k charakteru naší práce se zabýváme výlučně literárními překlady, a proto v našem přehledu chybí všechny ostatní rumunské publikace, které vyšly v českém překladu.

Jelikož se naše práce zaměřuje na překlady, pro její potřeby ignorujeme opakovaná vydání stejného překladu. Pokud stejnou knihu přeložili dva překladatelé, uvádíme ji dvakrát.

Antologie jsme řešili případ od případu. Sbírkové povídky i novely rozepisujeme, takže v přehledu vystupuje každá novela a povídka jako samostatné dílo. V příloze č. 3 pak uvádíme, v jakém výboru či antologii byla publikovaná. K tomuto kroku jsme přistoupili hlavně proto, že různé původní rumunské povídky a novely byly zařazeny do různých reprezentativních výborů světových autorů (např. *1000 nejkrásnějších novell*¹, *Skleněné město*, *Almanach světové literatury*). Antologie byly v drtivé většině uspořádány českým nakladatelem nebo překladatelem. Ve dvou případech se však jedná o překlad sbírky tak, jak byla vydána v Rumunsku (Alexandru Sahia - *Výkřik*, a sbírka rumunských novel *Rozjitřená ves*, která je překladem rumunské sbírky *Nuvele*). Níže pro jistotu rozepisujeme novely, které byly vydány ve výběrech.

Antologii básní *Kytice z rumunské poezie*, která vyšla v roce 1937 v nakladatelství V. Hruška, v přehledech vynecháváme. Protože však obsahuje mnoho básní od mnoha

---

¹ Dále již píšeme moderně *1000 nejkrásnějších novell*.

různých autorů, uvádíme zde tabulku s jejím obsahem. Všechny překlady pocházejí z pera *Boženy Sesan*.

Seznam básní v knize <i>Kytice z rumunské poezie</i>	
Název	Autor
Alexandri, Vasile	Vévoda Štěpán a les
	Burcelův pahorek
	Milenka a pohoří
	Krůty
	Seržant - Dorobane
Bolintineanu, D.	Matka Štěpána Velikého
	Poustevník Daniel
Cosbuc, Gheroge	Píseň vřetena
	Zoufalá
	Královna Ostrogotů
Cugler-Poni, M.	Padla jasná záře
	Láska
	Ó, nechte mne zpívat
	Růže uvadlá
Eminescu, Mihail	Proč se lese kolébáš?
	Když v okna bijí haluze
	Kamadeva
	Proč nejdeš již?
	Zapomeň
	Ó, máti
Goga, Octavian	Marné touhy
	Opuštěný
	Zmírají dnes úsměvy mé
	U nás jsou lesy
Micle, V.	Neplač
Rosetti, R. D.	Daleko
	Smutná pohádka
Stamatiad, Al. T.	Soumrak
	Podzimní symfonie

Sylva, Carmen	Prosba
	Mamička
Vlahuța, Alexandr	Sonet

Tabulka 1: Seznam básní v knize *Kytice z rumunské poezie*.

Pro zjednodušení a z důvodu nedostatečnosti databází jsme do našeho přehledu nezahrnuli ani překlady z rumunštiny, které vyšly pouze časopisecky.

Při vyhledávání knih jsme narazili na několik zajímavostí. Jedná se například o román *Byl jsem agentem Securitate* údajného autora Alexandra Konstantina z roku 1990, který je s nejvyšší pravděpodobností autorským dílem českého spisovatele Josefa Fraise. V knize není uveden překladatel. Tuto knihu jsme z našeho přehledu vynechali.

U knihy *Dobrodružství z Uherského zámku* autora „Alexandra D., šlechtice z Jassy-ů“ z roku 1911, jež vyšla jako románová příloha novin *Národní politika* a kde jsou místo jména překladatele uvedeny jen iniciály „B. L.“, se nám nepodařilo zjistit, zda se skutečně jedná o překlad z rumunštiny, či nikoliv. V přehledu ji uvádíme.

Několik překladů vzniklo z francouzštiny. U některých je to zřejmé (např. v knize *Bodláčí bărăganské* autora Panaita Istratiho v překladu Karla Pathy z roku 1975, vydaném nakladatelstvím Vyšehrad), u jiných se můžeme jen dohadovat podle toho, že autor překladu s nejvyšší pravděpodobností neuměl rumunsky. To je případ knihy *Utrpení na pozemské pouti* autorky Carmen Sylvy, která vyšla v českém překladu Anny Řehákové v roce 1901 v nakladatelství J. Otto. Vzhledem k faktu, že Anna Řeháková pravděpodobně rumunsky nemluvila (a překládala téměř výhradně z francouzštiny), domníváme se, že se také zde jedná o překlad z třetího jazyka. *Bodláčí*

bărăganské a Utrpení na pozemské pouti jsme tedy z našeho přehledu také vynechali.

Zvláštním případem je moldavská rumunština, široké veřejnosti známější jako „moldavština“. Lingvisté se shodují, že spisovná moldavština je totožná se spisovnou rumunštinou. V roce 1940 byla Besarábie anektována SSSR a aby se zpřetrhaly všechny svazky s Rumunskem, byl oficiální jazyk přejmenován na moldavštinu. Latinka byla nahrazena cyrilicí. Do našeho seznamu jsme chtěli zařadit i překlady z moldavštiny, ale jejich vyhledávání je ještě náročnější než vyhledávání překladů z rumunštiny. Při zadání moldavštiny jako jazyka originálu do Souhrnného katalogu ČR dostaneme 0 výsledků. Přesto katalog na přímý dotaz zobrazí knihu *Spálená křídla* autora Vladimira Beșleagy, která vyšla v roce 1987 v nakladatelství Odeon. Knihu z moldavštiny přeložil Jiří Našinec. Vzhledem k výše uvedenému jsme se rozhodli překlady z moldavštiny z naší práce i seznamu vynechat.

Celkem jsme tedy došli k počtu 280 českých překladů od 137 rumunských autorů.

V následující části rozdělujeme české překlady z rumunštiny podle autora, roku vydání překladu, nakladatele a překladatele.

2.1.2 Překlady podle autorů

Celých 82 ze 136 přeložených rumunských autorů se dočkalo překladu jen jediné knihy. Ostatní autory uvádíme v tabulce podle počtu vydaných knih. Seznam autorů, kterým vyšla jenom jedna kniha, je součástí přílohy.

Zvláštními případy jsou opakované překlady jednoho díla. Nejvíce překladů se dočkala hra *Ztracený dopis* Iona Lucy Caragiala. U divadelních her jsou opakované překlady běžnou záležitostí, protože „čtenářská“ verze divadlům často nevyhovuje. V případě, že se rozhodnou hru uvést, objednájí si nový překlad od překladatele, který při práci úzce spolupracuje s režisérem, dramaturgem či scénografem.

Je obecně známo, že překlad stárne výrazně rychleji než originál. V případě překladu divadelní hry to platí dvojnásob. Drama totiž živě převádí za klíčové účasti řeči (promluvy), a proto je třeba celkový obsah transponovat do dialogů (monologů nebo polylogů). (Skoumalová 1994b, 27) Mezi osobou v dramatickém textu a jazykem, který je jí vložen do úst, je dialektický vztah. Osoba určuje ráz jazyka, a jazyk je prostředkem, kterým je osoba charakterizována. (Povejšil 1994c, 138) Proto je zvláště u dramatických překladů důležitá tzv. „mluvnost“.

Je však zajímavé, že překlady *Ztraceného dopisu* vytvořili tři překladatelé (Otakar Jirouš, Marie Kavková ve spolupráci s Jitkou Lukešovou a J. Š. Kvapil) v jediném roce – 1953. První překlad *Ztraceného dopisu* vyšel v roce 1931 a vytvořili jej Jiří Staca s Otakarem Hynkem.

V závěsu za *Ztraceným dopisem* je další divadelní hra *Muž, který zahlédl smrt* autora Victora Eftimia. Přeložili ji Jiří Staca (1934), Ioan Sacareanu (1959) a Karel Pařha (1971).

Ve dvou překladech vyšla i další divadelní hra *Bezejmenná hvězda* autora Mihaila Sebastiana. První překlad vytvořil Jan Makarius v roce 1957 a druhý Otakar Jirouš v roce 1959.

Dvou překladů se také dočkala novela Mihaila Sadoveana *Mitrea Kokor*. Nejprve ji v roce 1950 přeložila Marie Kojecká-Karásková, a pak ji v roce 1957 přeložil Otakar Jirouš.

Počet českých překladů z rumunštiny podle jednotlivých autorů	
Autor	Počet vydaných knih v českém překladu
Sadoveanu, Mihail	17
Sahia, Alexandru	12
Caragiale, Ion Luca	11
Stancu, Zaharia	10
Eliade, Mircea	9
Rebreanu, Liviu	6
Arghezi, Tudor	5
Baranga, Aurel	5
Petrescu, Cezar	5
Sebastian, Mihail	5
Slavici, Ioan	5
Agârbiceanu, Ion	4
Baranga, Aurel	4
Creangă, Ion	4
Eftimiu, Victor	4
Gane, Nicolae	4
Pancu-Iași, Octav	4
Bogza, Geo	3
Brătescu-Voinești, Alexandru Ioan	3
Lovinescu, Horia	3
Dumitriu, Petru	3
Mirodan, Alexandru	3
Popescu, Alexandru	3
Sandu-Aldea, Constantin	3
Stoenescu, Virgil	3

Tudoran, Radu	3
Vlahuța, Alexandru	3
Adam, Ion	2
Alecsandri, Vasile	2
Banuș, Maria	2
Bugnar, Lia	2
Busuioc, Aureliu	2
Cimpoesu, Petru	2
Ciprian, George	2
Colin, Vladimir	2
Demetrius, Lucia	2
Dunareu, Nicolae	2
Eminescu, Mihail	2
Grecea, Ion	2
Iosif, Petre	2
Kirițescu, Alexandru	2
Leu, Corneliu	2
Marian, Mircea	2
Mihăescu, Gib I	2
Minulescu, Ion	2
Mosora, Anca Maria	2
Musatescu, Tudor	2
Nelega, Alina	2
Nobilescu, Nicolae + Zarafu George	2
Odobescu, Alexandru	2
Popescu, Dumitru Radu	2
Rusu, Nicolae	2
Sirbu, Ion D.	2
Solomon Dumitru	2
Vintilă, Petru	2
Zincă, Haralamb	2

Tabulka 2: Počet českých překladů z rumunštiny podle jednotlivých autorů.

2.1.3 Překlady podle nakladatelství

Na překladech z našeho přehledu se podílelo celkem 62 nakladatelství. 34 nakladatelství vydalo jen jediný překlad z rumunštiny, ostatní uvádíme podle počtu vydaných překladů v tabulce.

Povídky z jednotlivých sbírek počítáme jako jednotlivé knihy. Tyto sbírky jsou: *Almanach světové literatury* nakladatelství Odeon (dvě novely), *Amalia dýchá zhluboka* nakladatelství Dybbuk (pět divadelních her), *Lukullova třešeň* nakladatelství Jos. R. Vilímek (14 novel), *Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)* nakladatelství Benediktinská knihtiskárna (13 novel), *Pět rumunských novel* nakladatelství Odeon (pět novel), *Rozjitřená ves* nakladatelství Melantrich (17 novel), *Rumunské novely* nakladatelství J. Otto (tři novely), *Čakan*, *Po řece připlul mlýn*, *Mitrea Kokor* nakladatelství SNKLHU (tři novely), *Skleněné město* nakladatelství Mladá fronta (dvě novely), *Výkřik* nakladatelství Mír (10 novel) a *Bengálská noc* nakladatelství Melantrich (dvě novely). V příloze uvádíme tabulku, kde rozepisujeme jednotlivá díla v antologiích.

Knihu *Neznámý Eugen Ionescu* naopak počítáme jen jednou, protože se jedná o smíšené překlady z rumunštiny a francouzštiny.

Na přelomu 19. a 20. století v Česku působila tři nejslavnější vydavatelství - Jos. R. Vilímek, J. Otto. a F. Topič. Z těchto tří se rumunštině nejvíce věnovalo nakladatelství Jos. R. Vilímek, mimochodem první české nakladatelství, které v roce 1981 použilo první tiskový rotační stroj. V tomto nakladatelství vyšlo celkem sedm rumunských překladů. Nakladatelství J. Otto vydalo rumunské překlady pouze dva a nakladatelství F. Topič dokonce žádný.

Z ostatních nakladatelství se na vydávání rumunských autorů nejvýrazněji podílí DILIA, a to již od svého vzniku

v roce 1949. Toto nakladatelství od roku 1949 vydalo celkem 54 rumunských překladů, což je úctyhodný počet v porovnání s 26 rumunskými tituly, které vydal Odeon, jako druhé nejproduktivnější nakladatelství v oblasti rumunských překladů.

U nakladatelství Odeon ještě zůstaneme. Přestože uvádíme nakladatelství SNKLHU a Odeon zvlášť, jedná se o jedno a totéž - SNKLHU se v roce 1965 přejmenovalo na Odeon. SNKLHU bylo podřízeno ministerstvu kultury a zaměřeno na literární produkci. 40 % jeho produkce muselo pocházet ze spřátelených komunistických zemí. Přestože je tento požadavek limitační, jeho důsledkem bylo vytvoření týmů redaktorů, které měly na starosti jednu až dvě jazykové oblasti, a mohly literaturu této oblasti představit českému čtenáři v kontextu historického vývoje (Našinec 2005, 80-81).

Zde se dostáváme k hypotéze naší práce. Předpokládali jsme, že iniciátorem překladů z rumunštiny byl často sám překladatel. Přestože nelze uspokojivě doložit, že náš předpoklad byl správný, v rozdělení podle překladatelů zjistíme, že překladatelé se často věnovali konkrétní oblasti, autorovi nebo typu literárních děl. Tato skutečnost naznačuje, že překladatelé z rumunštiny byli často těmi, kteří nakladatelstvím sami navrhovali, jaké dílo z rumunštiny by se mělo přeložit. To ostatně potvrzuje sám Jiří Našinec v rozhovoru pro časopis *Babylon*: „Ne, ne, já zásadně nepřekládám na objednávku...” (Našinec 2010, 5)

Také jsme předpokládali, že zaznamenáme zvýšenou produkci konkrétního nakladatelství v době, kdy pro něj jako redaktor působil překladatel z rumunštiny či rumunista. Jiří Našinec působil jako redaktor v nakladatelství *Práce* od roku 1977 do roku 1984. Nakladatelství *Práce* podle našeho přehledu však vydalo jen dva původní překlady z rumunštiny - jeden v roce 1952 (kniha *Radost* autorky Marie Banuș) a druhý v roce 1974

(kniha *Spoutaný* autora Petra Popescu). V případě nakladatelství Práce se tedy náš předpoklad nepotvrdil.

Jiří Našinec dále působil jako redaktor v nakladatelství Odeon v letech 1984–1994. V tomto období vyšlo v nakladatelství Odeon celkem pět rumunských překladových knih z pera Jiřího Našince (*Pět rumunských novel, Fascinace, Hádání z kamenů, Had a Myš B*), čtyři rumunské překlady Evy Strebingerové (*Kniha o řece Oltu, Nepřetržitá báseň, Metafyzický obraz a Bengálská noc* – s Jiřím Našincem) a jeden překlad za jazykové spolupráce Evy Strebingerové a Josefa Hiršala, kniha *Jedenáct elegií*. Vzhledem k tomu, že v Odeonu vyšlo celkem 25 překladů z rumunštiny (v tomto čísle je zahrnuto i pět novel z knihy *Pět rumunských novel*) mezi lety 1966 a 1990 – tedy za 24 let, a plných 14 z nich, takže více než polovina, v desetiletí, kdy zde jako redaktor působil Jiří Našinec, lze se domnívat, že jako redaktor přispěl k zvýšené produkci překladů z rumunštiny v tomto nakladatelství.

Eva Strebingerová také působila jako redaktorka, v nakladatelství SNKLHU, respektive Odeonu. Bohužel se nám nepodařilo dohledat přesné období, kdy v nakladatelství působila, ale z mnoha zmínek kolegů nebo například z databáze Obce překladatelů je zřejmé, že se také výrazně podílela na produkci rumunských překladů.

Počty překladů z rumunštiny vydaných v jednotlivých nakladatelstvích

Nakladatelství	Počet vydaných překladů z rumunštiny
DILIA	55
Odeon	25
Melantrich	24
Jos. R. Vilímek	19
Benediktínská knihtiskárna	13
Mír	11
SNKLHU	11
Dybbuk	8
SNDK	8
SNKLU	7
Albatros	6
Havran	6
Naše vojsko	6
Lidové nakladatelství	5
Mladá fronta	5
Orbis	5
J. Otto	4
Svoboda	4
ČDJL	3
Česká grafická unie	3
Ion Creanga	3
Aurora	2
Československý spisovatel	2
Družstevní práce	2
ELK	2
Kniha Zlín	2
Práce	2
Mír	2
Vyšehrad	2

Tabulka 3: Počty překladů z rumunštiny vydaných v jednotlivých nakladatelstvích.

2.1.4 Překlady podle roku vydání

V této části se stejně jako v částech minulých nezabýváme reedicemi překladů z rumunštiny, které již jednou vyšly. Jde nám o novou produkci, tzn. buď o dosud nevydané tituly, či nové překlady již vydaných titulů.

Sbírkky povídek počítáme jako jednu knihu. Oproti tomu v případě několika novel vydaných v jednom svazku (např. *Pět rumunských novel*) počítáme každou novelu zvlášť.

Nejproduktivnějším rokem byl rok 1974 s devíti publikovanými rumunskými překlady. Osm překladů z rumunštiny vyšlo v roce 1961, 1980 a 1984. V roce 1984 však vyšla antologie *Pět rumunských novel*, takže reálně vyšlo v roce 1984 pouze pět knih s rumunskými překlady.

2.1.4.1 První překlady

V roce 1882 zavedl Jan Urban Jarník (1848–1923), zakladatel české romanistiky, studium rumunštiny na Univerzitě Karlově. Zdá se, že tento čin měl výrazný efekt na zájem o rumunskou literaturu. V roce 1889 vyšla v nakladatelství Al. Hynek povídka Ioana Slaviciho (1848–1925) s názvem *Hospoda „U štěstí“* v překladu Františka Povera, což je první doložený knižní překlad z rumunštiny, který máme k dispozici.

Nejstarším dílem rumunského písemnictví, které bylo přeloženo do češtiny ve dvacátém století, je bezesporu epos *Cikaniáda*, který napsal Ion Budai-Deleanu (1760–1820) a který v letech 1876–1877 vycházel na pokračování v časopise *Buciumul român*. Druhá, opravená verze se dočkala tištěné podoby až v roce 1925, přestože ji Budai-Deleanu dokončil v roce 1812. Tato verze se považuje za ucelenější, a proto je to také verze, podle které vznikl překlad ve spolupráci Evy Strebingerové a Josefa Hiršala, jenž vyšel v nakladatelství

Odeon v roce 1972. Tomuto překladu se budeme podrobněji věnovat v praktické části naší práce.

Prvním rumunským románem přeloženým do češtiny zůstává *Účtování se životem* autora Alexandra Vlahuți (1858–1919) v překladu J. Petky, vydaným v roce 1911 v nakladatelství Jos. R. Vilímek v rámci projektu 1000 nejkrásnějších novel jako svazek č. 17.

V roce 1912 vyšla další kniha rumunské provenience, která si zaslouží přídomek první. Jedná se o sbírku *Rumunské novely* autora Nicolae Ganea (1838–1916) nakladatelství J. Otto v překladu J. Stacy a J. Hory. Je to první kniha, která není výběrem ani povídkou vytrženou z rámce rozsáhlejšího celku. Sám autor své novely uspořádal a v roce 1880 je vydal pod prostým a všeříkajícím názvem *Nuvele*.

V rámci edice 1000 nejkrásnějších novel vyšlo na začátku století ještě několik knih rumunských autorů. Většinou se jednalo o novely vybrané z většího souboru autorových prací. Svazek 54 je dílem Mihaila Sadoveana s názvem *První* v překladu J. Malého a vyšel v roce 1912. Ve stejném roce v této edici vyšla novela Constantina Sandu-Aldey (1874–1927) *Povinnost* jako svazek 77. Posledním rumunským překladem v této edici je debutová povídka Ioana Slaviciho *Pop Tanda* v překladu O. S. Vettiho, která vyšla v roce 1914 jako svazek 77.

Dalším velkým počinem na poli českých překladů z rumunštiny je výbor 73 povídek z 20 jazyků s názvem *Na táčkách u cizích spisovatelů*. Všechny povídky v rámci výboru jsou dílem jediného překladatele, který se skrýval za pseudonymem O. S. Vetti. Vlastním jménem Alois Koudelka, byl fenomenální talent na jazyky - ovládal téměř třicet jazyků a ze všech překládal. Narodil se v roce 1861 a zemřel v roce 1942. Přestože se mu podařilo otevřít dveře do mnoha malých literatur, jeho výběr překládaných děl nebyl zrovna šťastný. Měl rád sentimentální a mravoličné příběhy a příběhy, které

líčily útrapy kněžského života. Ačkoliv antologie vycházela v průběhu let 1910 až 1922, všechny rumunské povídky vyšly v roce 1916. Jedná se o celkem 12 povídek sedmi rumunských spisovatelů. Ve výboru najdeme tři povídky Iona Agărbiceana (1882–1963) – *Kalich*, *Pašijový týden* a *Svíčička*, po dvou povídkách autorů Mihaila Sadoveana (*Pacholek*, *Ztracený člověk*), Ioana Adama (*Knězův hřích*, *Pochybné cesty*) a Nicolae Dunareana (*Dva úřední zřizenci*, *Maxim Ciacara*). Ostatní autoři jsou zastoupeni jednou povídkou: Alexandru Bratescu-Voinești (*Radu Finuletova pomatenost*), Constantin Sandu-Aldea (*Ghiocel*) a M. I. Chiritescu (*Ionica*).

2.1.4.2 První republika

V tomto období se česko-rumunské vztahy čile rozvíjely, což se také odrazilo na produkci českých překladů z rumunštiny. Rozvoj vzájemných vztahů je hlavně důsledkem první světové války, jednak díky společným bojům a také skutečnosti, že v Česku bylo vytvořeno hned několik lazaretů (Valentová 1992, 2). Situace po uzavření Malé Dohody byla pro česko-rumunské vztahy také příznivá, a tak mezikulturní výměna nadále pokračuje.

Mezi lety 1918–1938 vyšlo 28 překladů z rumunštiny. Toto číslo zahrnuje také sbírku *Lukullova třešeň*, vydanou nakladatelstvím Jos. R. Vilímek, kterou celou překládala Jindra Hušková-Flajshansová. Sbíрка obsahuje celkem 14 novel. Costache Negruzzi (1808–1868) je ve výboru zastoupen svojí nejvýznamnější historickou povídkou *Alexandru Lăpușneanu*. Vasile Alecsandri (1818–1890) je zde představen črtou *Vasile Porožanu*. Alexandru Odobescu (1834–1895) je reprezentován jednou ze svých nejocetovanějších historických povídek *Kníže Mihnea Zlý*. Dalším zástupcem je první pohádka autora Iona Creangy (1839–1889) *Tchyně* a její tři snachy. Ioan Slavici je zastoupen povídkou *Idyla*, Ion Luca Caragiale (1852–1912)

povídkou *Zábavním vlakem*, Alexandru Vlahuța povídkou *Na slepou bábu*. Ioan Alexandru Brătescu-Voinești (1868–1946) zde má povídky dokonce dvě, a to *Mikrob* a *Sobota*. Constatin Sandu-Aldea je zastoupen svým *Venkovským příběhem*, Mihail Sadoveanu povídkou *Noční host* a Ion Gorun povídkou *Archivář*. Titulní povídka je společným dílem Dimitrie Anghela (1872–1914) a Ștefana Octaviana Iosifa (1875–1913).

Liviu Rebreanu (1885–1944) se dočkal vydání dvou svých děl v češtině krátce po sobě. Prvním byl v roce 1928 jeho velký protiválečný román *Les oběšených* z roku 1922 o první světové válce, kdy byli sedmihradští Rumuni zavlčeni do bratrovražedného boje. Kniha vyšla v překladu Marie Kojecké-Karáskové v nakladatelství Šolc a Šimeček. V roce 1929 pak vyšla jeho prvotina, román *Ion*, který v rumunštině vyšel v roce 1920. Překlad pochází opět od Marie Kojecké-Karáskové a vyšel v nakladatelství Družstevní práce. *Ion* je považován za poslední román prvního období rumunské románové tvorby, které otevírá dílo Nicolae Filimona *Staří i noví povýšenci* (viz dále).

V témže roce také vyšel první překlad rumunské divadelní hry. Vydalo jej nakladatelství Česká grafická unie, ve své době jedno z největších vydavatelství a nakladatelství. V překladu Jana Stacy vydal tento podnik jednu z nejvýznamnějších her Gheorge Cipriana (1883–1968) *Muž s kobyloou*, vydanou v roce 1927. Byla to jedna z nejhranějších her autora, dočkala se překladu do několika evropských jazyků a vzhledem k tomu, že autor byl ovlivněn expresionismem, jeho hry vyzněním předjímají absurdní divadlo.

V roce 1931 v témže nakladatelství vyšel překlad dalšího významného rumunského dramatického počínu. Je to hra *Ztracený dopis*, kterou napsal Ion Luca Caragiale. Jde o jeho nejvýznamnější hru, satirickou komedii, jež se zabývá politickými tématy - cynickými metodami volebního systému a

obecně pokrytectvím veřejného života. Přestože hra je zasazena do konkrétního období, její vyznění je díky vytríbenému stylu a kvalitní zápletce aktuální dodnes. Hru přeložili J. Staca a O. Hink.

V roce 1931 také vyšel zatím jediný překlad díla Carola Ardeleana *Diplomat, koželuh a herečka* (1883–1949) v Ústředním dělnickém knihkupectví a nakladatelství (v originále vydaný v roce 1926). Překlad pořídili Marie a Josef Koječtí.

Drama *Mistr Manole*, které volně navazuje na legendu o založení chrámu v Curtea de Argeş autora Octaviana Gogy (1881–1938), vyšlo v roce 1935 v nakladatelství Bratislava v překladu dvou žen, Hany Langové a Jindry Huškové-Flajshansové. V Rumunsku vyšel Gogův *Mistr Manole* v roce 1927.

Výrazným počinem v oblasti překladů rumunské poezie je bezesporu antologie rumunské poezie, jež vyšla v roce 1937 pod názvem *Kytice z rumunské poezie*. Zásahu za tento významný počín můžeme bez obav cele připsat překladatelce Boženě M. Sesan, která výbor uspořádala. Vydalo jej nakladatelství V. Hruška. Najdeme tu 33 básní 13 autorů. Nejvíce zastoupeným autorem s plnými pěti básněmi je Vasile Alecsandri (1818–1890), čelný představitel obrozeneckého romantického hnutí básníků, kteří si říkali „osmačtyřicátníci“. Alecsandri je prvním velkým rumunským básníkem, v rumunské literatuře představil téměř všechny básnické formy, věnoval se hlavně folkloru a lyrické poezii. České názvy jeho básní v antologii jsou *Hvězdy, Burcelův pahorek, Krůty, Milenka z pohoří, Seržant Dorobanc a Vévoda Štěpán a les*.

Stejný počet básní zastupuje i dalšího rumunského velikána, Mihaila Eminesca (1850–1989), který je považován za největšího rumunského básníka vůbec. Je zakladatelem básnického jazyka a veršových forem v rumunské literatuře.

Ucelený přehled všech básní obsažených v knize *Kytice z rumunské poezie* uvádíme výše.

V tomto období také vyšlo šest reprezentativních děl rumunského autora Panaita Istratiho. Protože jsou však všechny překlady z francouzštiny, v našem přehledu je neuvádíme.

2.1.4.3 Období 1938–1968

Příznivý vývoj česko-rumunských vztahů zarazila německá okupace, v jejímž průběhu v Česku vyšly pouze čtyři rumunské tituly. V roce 1939 ještě vyšly dva překlady z rumunštiny (Mihail Eminescu - *Milostné písně* a Mihail Sadoveanu - *Po řece připlul mlýn*), za dalších pět let už vyšly jenom další dva tituly (Hortensia Papadat-Bendescu - *Ženich* a Victor Ion Popa - *Radujme se haleluja*).

Pokud počítáme i novely z níže uvedených sbírek, vyšlo u nás v letech 1938–1968, i přes stagnaci v období německé okupace, téměř 100 překladů z rumunštiny.

V padesátých letech se produkce překladů z rumunštiny zvýšila, a od roku 1952 až do roku 1968 zpravidla vycházelo několik překladů z rumunštiny ročně. Lze spekulovat, zda důvodem byl rozvoj česko-rumunských vztahů, větší poptávka po překladech z rumunštiny, tlak státu na vydávání autorů z komunistických zemí či obecně vyšší knižní produkce.

Vzhledem k zaměření produkce je zřejmé, že překlady byly také ideologickým nástrojem státu. Pod sovětským vlivem se pozornost obrací na východ, avšak výběr děl k překladu je často ovlivněn tématem původní knihy. Mezi populární témata patřil antifašismus, kolektivizace, apod. (Našinec 2005, 80) Typickými zástupci těchto překladových děl poplatných ideologii jsou *Bosý* autora Zaharii Stanca z roku 1949, *Mlha* Eusebia Camilara z roku 1950, *Mitreia Kokor* autora Mihaila

Sadoveana z roku 1951, hra Aurela Barangy *Setkání se životem* z roku 1951 či výbor *Rozjitřená ves* z roku 1951.

První rumunský román, *Staří i noví povýšenci*, který jeho autor, Nicolae Filimon (1819–1865) vydal časopisecky v letech 1862–3 a knižně v roce 1863, vyšel v českém překladu J. Š. Kvapila v roce 1958 v nakladatelství Odeon.

Díky zřízení Státního nakladatelství krásné literatury, hudby a umění v roce 1953, o kterém se podrobněji rozepíšeme v části o nakladatelstvích, a jeho systému redaktorů pro jednu až dvě národní literatury, v tomto období vyšlo mnoho zásadních děl rumunské literatury, která mapovala historický vývoj rumunské literatury. Mezi tyto tituly patří *Ztracený dopis* Iona Caragiala, *Vzpomínky z dětství* Iona Creangy, *Mara Ioana Slaviciho*, *Cikaniáda* Iona Budai-Deleana, či sbírka básní *Až září voda tmavá* Mircei Eliada.

Nejpřekládanějším autorem tohoto období je Mihail Sadoveanu (1880–1961). Jeho schematický román *Mitrea Kokor*, poplatný dobové ideologii, vyšel v tomto období dokonce dvakrát. Protože se jednalo o stejný překlad, v našich tabulkách se objevuje pouze jednou.

2.1.4.4 Období 1968–1989

V tomto období opět vyšlo téměř sto překladů z rumunštiny. Rumunsku se v roce 1968 nepodílelo na okupaci Československa, a Nicolae Ceaușescu se snažil docílit politické nezávislosti na Sovětském svazu. Proto bylo vše, co pocházelo z Rumunska, nutně podezřelé.

Nová politická situace se snažila systematicky vymýtit jakékoli odkazy na Pražské jaro, a proto nemohli být někteří překladatelé, kteří se na něm aktivně účastnili, uváděni jako autoři u svých překladů. Vzniká tak velmi nepřehledná situace,

jejíž důsledky pocítujeme ještě dnes. U některých překladů zcela chybí informace o tom, že se jedná o překlad, a jeho autor není vůbec uveden. Jedná se např. o *Cikaniádu*, kterou ve spolupráci s Evou Strebingerovou přeložil Josef Hiršal. V několika málo exemplářích je Josef Hiršal uveden, ale ve většině dostupných exemplářů chybí i informace, že jde o překlad z rumunštiny. Čtenář si tak vůbec nemusí být vědom, že se jedná o překlad, a nikoliv o původní české dílo. Sada presupozic, se kterými pak k překladu přistupuje, je odlišná. V malých kulturách, které jsou zvyklé na velký objem překladové produkce, pro čtenáře informace o tom, že se jedná o překlad, často znamená odlišný přístup k dílu. Čtenář je často shovívavější, kromě estetického hlediska vnímá dílo také informativně, protože ví, že se jedná o literární dílo z jiné kultury a často zkoumá paralely mezi tímto dílem a domácí produkcí tak, jak ji zná.

V jiných případech je jako překladatel uveden „nezávadný“ autor – často takto vystupovala Marie Kavková.

Přesto v tomto období vyšlo několik knih, které se právem dočkaly výrazného čtenářského ohlasu. Jedná se výbor *Pět rumunských novel* z roku 1984, román *Fascinace* Laurenția Fulgy z roku 1985, román *Bengálská noc* Mircei Eliada a sbírku povídek *Přeludy* Giba Mihăesca.

2.1.4.5 Porevoluční překlady

Od roku 1989 do současnosti vyšlo téměř 40 literárních překladů z rumunštiny.

Porevoluční pokles vydávání překladů z rumunštiny je snadno vysvětlitelný výraznými politickými změnami, které měly zvláštní dopad na nakladatelství, jež byla privatizována. V letech 1991, 1995, 1998, 2004 a 2006 vyšel vždy jen jeden

překlad z rumunštiny. V letech 1992, 1993, 1994, 1997, 1999, 2001, 2002, 2005 nevyšel dokonce žádný.

Ve vydávání literárních překladů z rumunštiny se v tomto období výrazně projevuje požadavek na rentabilitu. Vydávají se knihy ověřených autorů, nebo se překládají knihy, které slavily úspěch i jinde v zahraničí.

Situace se dále zkomplikovala příchodem elektronických čteček. V případě knih se v současné době opakuje situace, ve které se ocitl v devadesátých letech hudební, a později i filmový průmysl. Distributoři a nakladatelé se nedokázali vyvarovat stejných chyb jako svého času filmový a hudební průmysl. Nedokázali se přizpůsobit době a nabídnout přijatelné řešení. Zatímco se tedy živě debatuje o tom, zda zavést elektronické knihovny, zda je přibližně třetinová sleva na elektronickou verzi knihy malá nebo velká, a jak postihovat „piráty“, uživatelé internetu čile kopírují knihy a sdílejí je mezi sebou zdarma. Tato situace je zvláště nebezpečná proto, že na rozdíl od hudby, jež může generovat finance prostřednictvím živých koncertů nebo filmů, které vydělávají na tržbách z kin, kniha další prodejní kanál nemá. Se zvýšením sazby DPH z 10 % na 14 % od 1. ledna 2012 hrozí, že situace se bude i nadále zhoršovat. Je potřeba si uvědomit, že snížení příjmů nakladatelů bude mít nejvýraznější vliv právě na překlady. Překlad je na rozdíl od knihy domácí produkce dražší právě o překladatelův honorář.

V roce 2007 vyhrál cenu Magnesia litera za knihu roku román *Simion Vytažník* rumunského autora Petra Cimpoesu v překladu Jiřího Našince. Statisticky se zdá, že tato událost měla výrazný vliv na vydávání rumunských překladových knih. V roce 2008 totiž vyšlo hned osm překladů z rumunštiny.

V tabulce přehledně uvádíme produkci překladů z rumunštiny od roku 1889 až do současnosti.

Počty překladů z rumunštiny vydaných v jednotlivých letech

Rok	Počet vydaných překladů z rumunštiny
1889	1
1890-1894	0
1895	1
1896-1910	0
1911	5
1912	4
1913-1914	1
1915	0
1916	13
1917-1922	0
1923	1
1924-1925	0
1926	14
1927-1928	0
1929	1
1930	2
1931	3
1932	0
1933-1936	1
1937	3
1938	1
1939	2
1940	0
1941-1942	1
1943-1948	0
1949	1
1950	12
1951	18
1952	2
1953	4
1954	0
1955	1
1956	2
1957	7
1958	5

1959	7
1960	4
1961	8
1962	7
1963	2
1964	4
1965	1
1966-1967	4
1968	6
1969-1971	2
1972	4
1973	3
1974	9
1975	4
1976	7
1977-1979	4
1980	8
1981	1
1982	3
1983	4
1984	8
1985	5
1986	6
1987	2
1988	1
1989-1990	2
1991	1
1992-1994	0
1995	1
1996	3
1997	0
1998	1
1999	0
2000	2
2001-2002	0
2003	2
2004	1

2005	0
2006	1
2007	2
2008	11
2009	2
2010	0
2011	3
2012	3

Tabulka 4: Počty překladů z rumunštiny vydaných v jednotlivých letech.

2.1.5 Překlady podle překladatelů

Zde je situace nejméně přehledná. Vzhledem k zákazu produkce v komunistickém období nebylo mnoho překladatelů v knihách uvedeno a místo nich byl uveden někdo jiný. Klasickým příkladem je například *Cikaniáda*, jejíž překlad vznikl v jazykové spolupráci Evy Strebingerové („podstročnik“) a Josefa Hiršala. Přestože existuje několik výtisků, kde je Josef Hiršal uveden, drtivá většina výtisků neuvádí jméno překladatele ani skutečnost, že se jedná o překlad. Překlad tak pro příjemce ztrácí kvalitu „překladovosti“ (Toury 1995, 26).

Dalším problémem jsou překlady přes třetí jazyk. Tradice tiráže, která obsahuje informaci o tom, z jakého jazyka překlad vznikl, nebyla vždy pečlivě dodržována. V tomto ohledu je záhodno uvést knihu *Raněný tmou* od Cezara Petresca, kde je jako autor překladu uveden Vladimír Kuklík. Vzhledem k četným interferencím se zdá, že tento překlad vznikl z německého překladu původního rumunského díla.

S ohledem na to, že mnoho rumunských autorů psalo také francouzsky, je pravděpodobné, že některé české překlady rumunských děl vznikaly z francouzských verzí. Pokud není přímo v tiráži knihy uvedeno, že překlad vznikl z francouzštiny (tyto knihy jsme do našeho přehledu nezahrnuli), je jediným vodítkem životopis překladatele. Možnost, že překladatel, který běžně překládal z francouzštiny, se naučí rumunsky a přeloží knihu z rumunštiny, není příliš nepravděpodobná. Jedná se však pouze o teoretické, ničím nepodložené úvahy, a proto překlady, u kterých není výslovně uvedeno, že vznikaly z francouzštiny, považujeme pro naše účely za překlady z rumunštiny.

Náš přehled uvádí celkem 68 překladatelů. 42 z uvedených 58 překladatelů přeložilo z rumunštiny jen jedinou knihu.

Nejproduktivnějšími překladateli z rumunštiny jsou Karel Patha (26 překladů), Jiří Našinec (23 překladů), Eva Strebingerová (23 překladů), Marie Kavková (19 překladů), Jitka Lukešová (14 překladů).

Fenomén jazykové spolupráce a vytváření překladů z „malých“ jazyků pomocí „podstročnicku“ je v českých překladech poměrně častý. Na vytváření překladů z rumunštiny se tak podíleli známí básníci, jako byl Vilém Závada, Josef Hiršal či Jan Vladislav. V oblasti jazykové spolupráce byla nejaktivnější Marie Kavková, která vytvořila plných devíti ze svých 19 překladů v jazykové spolupráci. Domníváme se, že vzhledem ke skutečnosti, že v některých knihách není druhý člen překladatelského tandemu uveden, „půjčovala“ Marie Kavková svoje jméno překladatelům, kteří by jinak nemohli překládat – například Dagmar Maxové. Pro zajímavost uvádíme, že Dagmar Maxovou se nám podařilo najít uvedenou jako překladatelku u jediné knihy – *Lední medvěd Fram* autora Cezara Petresca.

Jindra Hušková-Flejšhausová přeložila 14 povídek pro sbírku *Lukullova třešeň* a vyhotovila jeden další překlad ve spolupráci s Hanou Langovou. Jedná se o překlad knihy *Mistr Manole Octaviana Gogy*.

O. S. Vetti z rumunštiny přeložil 12 povídek do sbírky *Na táčkách u cizích spisovatelů*, pak přeložil knihu povídek *Pop Tanda* autora Iona Slaviciho a dále se věnoval překladům z jiných jazyků.

V následujících podkapitolách se budeme krátce věnovat nejproduktivnějším překladatelům z rumunštiny.

2.1.5.1 Karel Patha

Karel Pařha (1915–1984) v roce 1945 získal titul Ing. na Vysoké škole ekonomické. Překládal z rumunštiny, italštiny, francouzštiny, němčiny, mařarštiny a latiny. Sám psal eseje a povídky, které publikoval časopisecky. Většina jeho překladů vycházela v nakladatelství DILIA a výrazně se zaměřoval na divadelní hry.

2.1.5.2 Jiří Našinec

Jiří Našinec se narodil v roce 1950, vystudoval rumunštinu na Univerzitě Karlově. V roce 1979 získal doktorát (PhDr.) na oboru rumunistika na FFUK. V letech 1977–1984 pracoval jako jazykový redaktor v nakladatelství Práce. V letech 1984–1994 byl redaktorem v nakladatelství Odeon (z toho 1992–1993 šéfredaktorem), a v letech 1994–1995 šéfredaktorem nakladatelství Josefa Šimona. V současné době je asistentem na katedře Jihoslovanských a balkánských studií na FFUK.

Překládá z rumunštiny, francouzštiny a moldavštiny. Jeho nejvýraznějším úspěchem na poli překladů je cena Magnesia Litera 2007 za knihu roku, kterou obdržel za překlad knihy Petra Cimpoesa *Simion Výtažník*. Dvakrát také obdržel cenu Josefa Jungmanna, a to za překlad knihy Aurelia Busuioca *Smlouvání s ďáblem* v roce 2003 a za překlad knihy Normana Manea *Chuligánův návrat* v roce 2008. Kromě moderních autorů, mezi které patří i Petru Cimpoesu, se Jiří Našinec zaměřil na překládání Mircei Eliada, a doplnil tak chybějící mezery v českých překladech jeho hlavně fantastických děl.

2.1.5.3 Eva Strebingerová

Eva Strebingerová (1931–1985) vystudovala rumunštinu na Masarykově Univerzitě v Brně (od roku 1951) a Karlově Univerzitě v Praze (od roku 1953). Strebingerová působila jako

redaktorka románských literatur v Státním nakladatelství krásné literatury a umění, pozdějším Odeonu. Výrazně přispěla k systematictějšímu uvádění rumunských autorů do české literatury. Zaměřovala se hlavně na autory poválečné. Kromě Josefa Hiršala spolupracovala také s Vilémem Zavadou. Vydali spolu Eminescovu *Až září voda tmavá...* v nakladatelství SNKLU v roce 1964 a *Nepřetržitou báseň* Virgila Teodoresca v nakladatelství Odeon v roce 1980.

2.1.5.4 Marie Kavková

Marie Kavková (1921), rozená Vondrušková se v letech 1950-51 podílela na založení rumunistiky jako samostatného studijního oboru na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V roce 1994 jí Bukurešská univerzita udělila titul profesor honoris causa. Pro potřeby rumunistiky vydala řadu příruček. Vyšlo jí celkem 19 literárních překladů z rumunštiny, z toho devět v jazykové spolupráci (Jitka Lukešová, Dagmar Maxová, Jan Vladislav, Hana Vrbová).

V tabulce uvádíme pouze překladatele, kteří z rumunštiny přeložili více než jednu knihu. Překladatele, kteří z rumunštiny přeložili jen jednu knihu, uvádíme v příloze.

Počty přeložených titulů z rumunštiny podle překladatelů	
Překladatel	Počet přeložených titulů
Pařha, Karel	26
Našinec, Jiří	23
Strebingerová, Eva	23
Kavková, Marie	19
Lukešová, Jitka	14
Jirouš, Otakar	10
Kvapil, Jaromír	10
Kojecká Karásková, Marie	8
Holub, František	5

Kvapil, J. Š.	5
Staca, Jiří	5
Vladislav, Jan	5
Vyhlídalová, Zdena	5
Hiršal, Josef	4
Hrůša, Zdeněk	4
Makarius, Jan	4
Tatarová, Marie	4
Beneš, Pavel	3
Hořejší, Vladimír	3
Kučerová, Elizabeta	3
Vacek, Jindřich	3
Kojeckých Marie a Josef	2
Langová, Hana	2
Vyorálková Jiřina	2

Tabulka 5: Počty přeložených titulů z rumunštiny podle překladatelů.

2.2 Nástin vývoje teorií překladu

Tato kapitola má dvě části. První se zabývá českými dějinami překladu a vychází z díla Jiřího Levého *České teorie překladu*. Jejím cílem je nastítnit složitou cestou uvažování o překladu a věčný rozpor mezi věrností a krásou z historického hlediska. V bodech vyzdvihuje milníky českého překládání a uvažování o něm tak, aby poskytla ucelený přehled na historii české translatologie.

Druhá část se zabývá moderními překladatelskými teoriemi s přihlédnutím k jejich praktickému využití při kritice překladu.

2.2.1 Teorie překladu

Mohlo by se zdát, že teoretické uvažování o překladu je nadbytečné. Často se uvádí příklad talentovaných překladatelů, kteří k tomu, aby produkovali kvalitní překlady, žádný teoretický základ nepotřebovali. Takové případy samozřejmě existují (v Česku například Tomáš Hrách), avšak většina literárních překladatelů takové štěstí nemá, a potřebuje se při překládání o něco opřít.

Předně je zapotřebí si uvědomit základní pravidlo, že nelze překládat slovo za slovo, nýbrž smysl za smysl. Z toho důvodu se všeobecně předpokládá, že doba strojových překladů zatím nenastala a ještě dlouho se tak nestane. Jazyk totiž není pouze souborem arbitrárních znaků, které mají jasně daný význam. Právě vztahy mezi těmito znaky, obvyklé kolokace, kontexty a další činitelé se podílejí na tom, co znak stojící v kombinaci s jinými znaky vlastně znamená.

Moderní teorie dodávají, že překlad není pouze mezijazykový, ale spíše mezikulturní převod. Předpokládá se, že kvalitní překladatel by se měl slušně orientovat v obou kulturách, zdrojové i cílové. Mnoho překladatelů proto udržuje čilý kontakt s kulturou spjatou s jazykem, z nějž překládá. Je to důležité hlavně kvůli kontextu a různým kulturním narážkám, tzv. aluzím. Teprve ve chvíli, kdy překladatel plně porozumí významu zdrojového textu, může jej plnohodnotně převést do cílové kultury.

Na rozdíl od strukturalismu, který tvrdil, že znakem, nebo invariantem (tedy neměnnou významovou složkou) je celé literární dílo, moderní teorie se přiklání k názoru, že dílo je při každém novém čtení nově interpretováno. Každý příjemce disponuje svým souborem zkušeností a znalostí, jež zahrnují také kulturní produkty, se kterými se setkal nebo o které se zajímá, a toto své paradigma podvědomě aplikuje na jakýkoli

další produkt, který přijímá. Příjemce tedy vztahuje dílo k sobě a nevnímá jej jako inerciální entitu.

Právě tento pohled vysvětluje, proč je tak nevhodné překládat přes třetí jazyk, nebo proč musí být jazyková spolupráce (např. za pomoci „podstročniku“) velmi úzká. V takovém případě totiž dochází k dvojí interpretaci ještě předtím, než se dílo dostane k zamýšlenému příjemci. Je nasnadě, že podobná situace je v případě poezie, kde panuje silné napětí mezi formou a obsahem, ještě složitější. Této problematice se dále věnujeme v praktické části této práce.

V další části se zabýváme teoriemi překladu. Nejprve vývojem českého přemýšlení o překladu – tato část se výrazně opírá o knihu Jiřího Levého *České teorie překladu*. V druhé části jsme nastínili několik moderních světových pohledů na překlad. Domníváme se, že pokud překladatel není mimořádně nadaný, může mu informace o tom, jak se přemýšlení o překladu vyvíjelo, a v jaké fázi se nachází v současné době, výrazně napomoci při stanovování překladatelské strategie.

2.2.2 České teorie překladu

2.2.2.1 Nejstarší období

V minulosti překlady často sloužily k doplnění cílové kultury o chybějící prvky. Proto byl překlad časově předřazen původním dílům.

Překlady v české literatuře začaly překlady izolovaných slov v žaltáři. V tomto období tedy splývá překlad a slovník. V dalším období vznikají lexika a tezaury, které jsou na rozhraní mezi slovníkem a literárním dílem. Nedostávají se však za problematiku překladu lexikální jednotky. V ženských klášterech vznikají meziřádkové glosy. Jejich účelem je osvětlit význam slova čtenářům, kteří nemají dostatečnou kompetenci ve zdrojovém jazyce. Zde už se jedná o překladatelskou činnost.

Od 13. století u nás vznikají souvislé převody a jejich metody se diferencují podle typu překládaného díla. (Levý 1996, 18). Text literatury kanonické je pokládán za závazný, je tedy překládán víceméně doslovně. Jedná se hlavně o texty liturgické, u kterých se překládá slovo za slovem a zachovává se slovosled zdrojového textu. Jednalo se tedy o překlad slov, nikoliv významů.

Druhým typem překladů byly tzv. adaptace. „Překladatel“ přebral „substanci“ - obsah díla - a dále jej upravoval. Převáděl poezii na prózu, aktualizoval, měnil formu. Vzhledem k tomu, že takové práce nebyly vnímány jako překlad, používaly se jako výchozí texty sekundární i terciární překlady; výsledné dílo bylo často syntézou několika předloh. Typické pro středověký překlad bylo také zkracování anebo rozvíjení motivů detaily do větší šíře.

V překladatelské produkci se projevovaly dva hlavní účely. Účel informativní pro překlad, který měl sloužit jako učební pomůcka, a účel estetický, kdy měl být překlad uměleckým dílem. Jako příklad první výše popsané praxe můžeme uvést překlady latinských písní, které sloužily jedinému účelu - aby zpěvák věděl, o čem zpívá. Teprve v období husitství vznikají české verze určené pro zpěv, které svým slabičným rozsahem mohou vyhovět nápěvu, dodržují rým apod.

Před zavedením knihtisku téměř nebyl oddělen překlad soukromý a překlad určený pro veřejnost.

2.2.2.2 Humanismus

Jasně oddělení tvorby původní a přeložené začíná v evropských literaturách humanismem. Ústřední tezí překladu byl Horatiův výrok z *Ars Poetica*: „Nec verbum verbo curabis reddere fidus interpres.“ (Věrný překladateli, snaž se, abys nepřekládal slovo od slova.)

Cicero k tomu podotýká, že *slovo není třeba mechanicky odpočítávat, ale odvažovat*. Znamená to, že nemáme překládat jedno slovo jiným slovem, ale význam významem.

Humanismus ve většině evropských zemí probíhá v období, kdy sílí národní uvědomění i zájem o mateřský jazyk. Vynález knihtisku umožňuje četbu širším vrstvám, především měšťanstvu.

Za této situace nabývá překlad dvojí kulturní funkce: a) rozhojňuje a obrušuje národní jazyk tím, že mu ukládá nové úkoly a zvyšuje se počet knih v něm sepsaných, b) zprostředkuje širšímu čtenářskému okruhu znalost knih, které od té doby byly pro jazykové potíže přístupny jen lidem učeným. (Levý 1994, 29)

Velkým tématem humanismu byla otázka rovnocennosti jazyků. Spor se vedl o to, zda je možné národním jazykem vystihnout

významové a literární kvality antické předlohy. Čeští humanisté, např. Viktorín Kornel ze Všehrd, Václav Písecký, Řehoř Hrubý z Jelení, později Daniel Adam z Veleslavína, překládali často jenom proto, aby dokázali, že mateřský jazyk je schopen vyjádřit totéž co vyspělé jazyky cizí.

Další funkcí, které měl humanistický překlad, byla funkce vzdělávací. Český humanistický překlad byl demokraticky adresován nejčastěji nižší šlechtě a měšťanstvu. Jeho funkce tedy byla hlavně sdělovací a hlavním cílem byla srozumitelnost. Místo estetické funkce byla dominantní užitečnost překladu.

V humanismu se výrazně projevilo napětí mezi významovým rozsahem pojmu a slova. Překladatelé řešili významový rozsah slova domácího a cizího, poměr mezi obsahem myšlenky a šířkou jazykového výrazu.

2.2.2.3 Reformační překlady

Vyvrcholením překladatelské práce humanistů byla řada význačných reformačních překladů Bible do národních jazyků, kterou r. 1534 zahájil Luther. U nás vznikla česká Bible Kralická.

V té době se utvořily dvě protichůdné překladatelské filozofie: překladatelská teorie katolická a protestantská. Pro katolickou církev byl text Písma nedotknutelný a lidskému přetváření i výkladu nepřístupný, proto se staví proti překladům Bible do národního jazyka a prohlašuje ji za nepřeložitelnou. Když pak musí aspoň částečně ustoupit tlaku situace, stojí na zásadě co největší doslovnosti.

Reformační hnutí naopak žádalo překlady Bible do národních jazyků.

U nás překlady Bible požadovalo husitské hnutí již sto let před obdobím reformace. Zčešťování liturgických textů bylo jedním z hlavních bodů obžaloby v kostnickém procesu proti mistru Janu Husovi.

Humanistický překladatel hledal ve slově jeho „rozum“, tedy objektivní pojmový význam (Levý 1994, 45). Zde vidíme jasné základy překládání smyslu, nikoliv slov.

Při překládání biblických textů vyvstal problém s reáliemi. Překladatelé chtěli text co nejvíce přiblížit cílovému čtenáři, a tak lokalizovali. Nejznámějším kuriózním případem je náhrada fíkového listí Adama a Evy kalhotami ušitými z listí v ženevském překladu bible, kterému se přezdívá Kalhotová bible.

Jan Ámos Komenský od tezí humanismu ustupoval a pokoušel se o kompromis mezi věrností významu a věrností slovnímu znění. Šlo mu o stylistickou korespondenci slov a o zachování slovní diference. Překládal žalmy nejen jako text literární, ale jako text zpěvný. Formuloval základní princip hudebního překladu, a to vytváření textu, jehož krátké slabiky připadají na krátké noty a dlouhé slabiky na noty dlouhé.

2.2.2.4 Protireformace

V 17. století se překladatelství stalo nástrojem protireformační propagandy. Také pod vlivem baroka přechází v lidovost a jazykový naturalismus, zatímco stylisticky vykazuje znaky formalismu. Docházelo ke dvěma charakteristickým jevům. Díla byla obsahově upravena, aby byla zpřístupněna širokým masám, a také aby byly zdůrazněny vyhovující motivy. Také docházelo k rozšiřování. Motivace obou jevů byla stejná - zvýraznění díla, podtržení nejpůsobivějších motivů a obecné přizpůsobení překladu propagandistickému rázu literatury.

2.2.2.5 Klasicismus

Klasicistický překlad navazuje na renesanční překlady, nechce však již jen zprostředkovávat užitečné vědomosti, ale dokázat, že je schopen vytvořit stejné umělecké hodnoty jako autor předlohy. Důsledkem byla jazyková rivalita. Překládá se především poezie.

Klasicisté zbavovali dílo v překladu specificky národních znaků, aby je učinili obecně přijatelným, a dodali mu univerzální, mezinárodní platnost. (Levý 1994, 66)

Klasicisté svou adaptací chtěli autora zdokonalit, vylepšit tím, že by jej zbavili omezení, jež podle jejich názoru vyplývala z jeho historické vázanosti na mateřské prostředí a jazyk. Tato volnost byla omezena požadavkem, aby překladatel zůstal věrný duchu originálu.

Snažili se o to, aby překlad byl lepší než originál. Usilovali o vytříbený styl, proto odstraňují dialektismy, profesionalismy a jiná slova, která se vymykají jejich normě.

Uvědomovali si, že svými úpravami a zahlazováním individuálních rysů autora ochuzují mnohdy originál, a proto se jej na jiných místech zase snaží obohatit. Jedná se o princip kompenzace.

2.2.2.6 Romantismus

Romantikové se naopak plně soustředili na otázky národní a historické a zesíleně se zajímají o kolorit předlohy. Šlo jim o zachování jedinečných, zvláštních národních, historických i individuálních rysů.

Kult individuality vedl romantické překladatele ke snaze zachovat také individualitu autora, kterého překládali,

v praxi tedy žádali absolutně věrný překlad. Romantik se plně podřizuje autorovi předlohy. Romantický překladatel chce zachovat do detailů všechny rysy originálu, ať už jazykové nebo týkající se reálií, proto je jeho ideálem doslovný překlad.

S požadavkem absolutní věrnosti je logicky spjata teze o nemožnosti překladu. (Levý 1994, 73)

Nejextrémněji pojatá romantická teorie překladu německých filozofů Schleiermachera a Wilhelma von Humboldta požaduje, aby v překladu byly stopy cizího jazyka - aby čtenář měl dojem, že čte cizí dílo, měl ve svém jazyce zcela určitou představu cizosti a osobitosti jazyka, z něhož bylo dílo přeloženo. Požaduje se tzv. Übersetzungssprache, překladatelský jazyk, který by byl odlišný od mateřštiny. To je nejnebezpečnější teze romantické překladatelské teorie.

Romantikové si uvědomovali, že překlad je historicky podmíněn dobou, ve které vznikl, a jako takový je pomíjivý. Humboldt napsal, že překlady jsou práce, které jako na neměnném měřítku vždy v určitém časovém bodě změní soudobý stav řeči a které se musí stále znova opakovat. Narazil tedy na problém, který se časem potvrdil - překlad stárne výrazně rychleji než originál

Překlad nemůže nahradit originál, proto jsou překlady za romantismu stále přirovnávány k nedokonalým kopiím.

Tímto vývojem se do počátku 19. století vyhranily oba protichůdné teoretické systémy a obě polární metody: adaptační překlad „volný“ a doslovný překlad „věrný“.

2.2.2.7 Obrozenectví

V literatuře je pro obrození charakteristické úsilí o literaturu s vyhraněnou estetickou funkcí.

Naproti tomu pro obrozenecký překlad je charakteristické to, že ještě nemá plně funkci estetickou, nýbrž převažuje zřetel vlastenecky utilitární (konec 18. století). Zvláště jasné je to u počesťování terminologie překlady odbornými. Překlad nechce být autonomním uměleckým dílem, ale v první řadě chce vytvářet prostředky k rozvoji české literatury (Levý 1994, 76).

Na začátku obrození byla pro překladatelství typická sociální rozvrstvenost, která si podřizovala i výběr a způsob překladu: buď bylo dílo určeno nejpočetnější vrstvě českého národa - drobnému měšťanstvu venkovu, nebo psal překladatel pro úzkou vrstvu inteligence, a pak si mohl dovolit náročná překladatelská řešení.

Typické pro tuto dobu bylo překládání z druhé ruky. Tento typ překladu nebyl pokládán za znehodnocující. Nejčastějším zprostředkujícím jazykem u konzumní literatury byla němčina. Byla to řeč, kterou obrozenečtí autoři výborně ovládali.

Překlad byl mnohdy omezován tlakem cenzury i u klasických děl. Cenzura škrtala verše, které vyjadřovaly např. svobodu, rovnost atd.

Někdy se však podařilo překladatelům propašovat právě do překladu politické názory, které by pro původního autora byly příliš nebezpečné.

Na počátku 19. století, ve vrcholném období obrození, se mění funkce překladu: překladatelé již nechtějí učit čtenáře česky, nýbrž chtějí vytvářet nové výrazové možnosti češtiny.

Ve stejném období se překlad stává důkazovým materiálem k vlastenecké hierarchizaci jazyků. Vzorem dokonalosti jsou jazyky antické, zvláště řečtina, a cílem překladatelských úvah je dokázat, že čeština se jim blíží více než jiné moderní jazyky, hlavně více než němčina. Ideálem je tedy hierarchie

jazyků podle své „dokonalosti“, v níž by čeština následovala hned po řečtině.

2.2.2.8 Poobrozenecké období

Teprve v období poobrozeneckém se překladovost stává hodnotou převážně estetickou.

Řeší se otázka, zda je čeština schopná vyjádřit totéž, co jazyky se staletou tradicí. Důležitá je užitečnost překladu pro vývoj české literatury.

Na konci 19. století vzniká dokonce napětí mezi překlady a původní tvorbou. Jakub Arbes vystupuje na obranu literatury původní proti překladům. Vyzývá k rozvoji původní literatury.

V letech kolem roku 1848 bylo v podstatě ukončeno národní obrození a začínalo obrozování politické. Do popředí zájmu se dostává problematika ideová, to znamená, že důležitý byl výběr předloh pro překlad z hlediska obsahového.

V době obrození se překládalo poměrně málo ze slovanských literatur, teprve v poobrozeneckém období se překlady zaměřují i na slovanské literatury a projevuje se typická obranná protiněmecká tendence.

Na jedné straně se překládají vrcholná díla evropských literatur (Milton, Chateaubriand, Homér), na druhé straně se překládá spousta literárního braku pro širší čtenářské vrstvy.

Hlavní principy, kterými je od té doby ovládána překladatelská produkce, je aktuálnost a soustavnost.

Aktuálním se může stát i dílo staré, které je blízké potřebám doby.

Požadavek soustavnosti byl implikován v tzv. „otevírání oken“ české kultury z druhé poloviny 19. století. Tento

požadavek vede k nutnosti lepší organizace výběru děl k překladu.

Rozmach českého překladatelství kolem poloviny 19. století způsobil jeho nárůst v kvantitě a také rozrůznění. Vedle překladů uměleckých, tvůrčích, vychází stále více překladů komerčních. Překládání je tedy nejen dílem předních českých spisovatelů, ale také pisatelů znalých jazyka, ale samostatně netvořících.

Otokar Fischer označuje třetí epochu českého překladatelství jako období revize, tzn. navázat zpět vztah k předchozímu překladatelskému vývoji. Mladí překladatelé požadují, aby překladatel zachoval přesný význam i stylistickou individualitu originálu. Vystupují proti překladatelskému stylu Jaroslava Vrchlického. Proti nepřesnosti, vynechávkám a překládání z druhé ruky vystupoval dokonce i T. G. Masaryk, který takto kritizoval Vrchlického.

Objevuje se požadavek historického realismu - požadavek, aby byl básník ve svých původních pracích věrný historické skutečnosti.

Soustředění pozornosti na psychický svéráz národa i každého jednotlivce otvíralo cestu k subjektivistickému pojetí umělecké tvorby, jemuž v překladatelství odpovídá teze, že překladatel si má osvojit původní psychické stavy, za nichž vznikalo dílo. Aby se mohl vžít do psychických stavů autorových, musí s ním být duševně spřízněn.

Moderna tedy přináší do českého překladatelského myšlení novou koncepci - pojem kongeniálnosti, tj. duševního spříznění s autorem předlohy. Je to reakce na univerzálnost a neosobnost v překladatelství Vrchlického.

Někteří dekadentní autoři (Procházka a Karásek) dávají přednost prozaickému převodu poezie před překladem formálně přesným, ale stylisticky nesourodým. Dochází také

k exotizování překladové tvorby. Dekadenti psali cizím pravopisem také slova u nás zdomácnělá, jako např. sfaera, okkultní, akkord, illustrovaný, bizarní, intelligence atd. Příčinou nebyla pravopisná nejistota, ale vědomá snaha vyznačovat tato slova jako cizí, exotizovat je. Jedním z nejvýznačnějších rysů dekadentního překladu bylo nadměrné používání velkých písmen.

U překladatelů z konce 19. století vedle esteticky záměrného zcizování jazykových prostředků najdeme naopak i nadměrné počestování zcela běžných slov. Místo demokracie používají lidovláda, místo fyziologie životozpyt apod.

Všechny tyto různorodé vyjadřovací prostředky mají jednoho společného jmenovatele: jsou to odchylky od normálního jazykového úzu, vycházejí z přecenění estetické a individualizující funkce jazyka na úkor jeho funkce sdělovací (Levý 1994, 200).

První pokusy o reformu českého překladatelství byly podniknuty již před 1. světovou válkou a byly namířeny proti nečeskému topornému jazyku překladů Moderny.

V červnu 1911 vznikla naše první překladatelská organizace, „**Sdružení překladatelské**“.

Prosazuje se myšlenka, že důležitější je rovnost uměleckého účinku než stejnost uměleckých prostředků, zvláště v básnictví. V překladu se nemá používat stejný verš jako v originálu, protože tím může dojít k narušení stylistiky a estetiky a celkového vyznění díla.

Vilém Mathesus zkoumá jazykový jev z hlediska jeho hodnoty pro vnímatele a z hlediska jeho platnosti v jazykovém systému (Levý 1994, 212).

Básnická a prozaická generace první republiky vystoupila proti lumírovské tradici s požadavky přirozenosti, prostoty,

lidovosti. Průkopnickým činem byla antologie Karla Čapka *Francouzská poezie nové doby*.

Péče o zachování stylistické barvy oživuje starou zásadu kompenzace, pro kterou u nás teprve Otokar Fischer razí pojmenování.

Bohumil Mathesius, zkušený překladatel tohoto období, navrhuje, aby překladatel při překládání cizího autora četl díla stylově mu odpovídající od nějakého českého autora a s jeho pomocí hledal tzv. jazykový klíč.

Další typické rysy překladů tohoto období: prosazování celostního pohledu na dílo i ohled na čtenáře. Nadřazení celku jednotlivostem. Ekvivalence má být především v účinku.

2.2.2.9 Současná situace

Velkým českým teoretikem překladu byl Jiří Levý (1826-1976), který ideologicky navazoval a dále rozvíjel myšlenky Pražského lingvistického kroužku. Jeho teoretické práce o překladu byly přeloženy do mnoha světových jazyků. Zásadním přínosem byla hlavně jeho aplikace teorie her na teorii překladu. Jiří Levý tvrdí, že překlad je hra o konečném počtu tahů, kdy jedno rozhodnutí vede automaticky k vyřazení několika dalších možností. Velmi dobře tuto teorii ilustruje na genezi a překladu básně *Havran* Edgara Allana Poea.

V roce 1963 byl v Česku založen „Ústav překladatelství a tlumočnictví“ pod hlavičkou Univerzity 17. listopadu se sídly v Praze a Bratislavě. Když v 70. letech tato univerzita zanikla, byla bratislavská část zrušena a česká převedena jako katedra pod Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy.

Ústav translatologie, jak se dnes nazývá, má přibližně 400 studentů a 35 pedagogů a nabízí studium angličtiny, němčiny, francouzštiny, španělštiny a ruštiny s praktickým

(překladatelským nebo tlumočnickým) zaměřením. Z ústavu se rekrutují konferenční tlumočníci, tlumočníci a překladatelé Evropské unie, techničtí (odborní) i literární překladatelé. Ústav translatologie kromě praktických seminářů klade důraz také na teoretické úvahy o překladu a je díky tomu zdrojem moderního českého přemýšlení o překladu.

2.2.3 Nástin moderní překladatelské teorie

V této části shrnujeme vybrané moderní světové translatologické směry. Zabýváme se třemi významnými teoretiky překladu.

Christiane Nordová se narodila v roce 1943 v německém Eberswalde. Vystudovala překladatelství pro španělštinu a angličtinu na univerzitě v Heidelbergu. Její doktorská práce se zabývala aplikovanou translatologií a školením překladatelů. Od roku 2007 je pomocnou výzkumnicí na Univerzitě Free State v Bloemfonteinu v Jižní Africe. Ve svém modelu kombinuje teorii Kathariny Reissové a Hanse J. Vermeera. Jejím velkým přínosem k teorii překladu je hlavně aplikace teorie *skoposu* na proces překládání a skutečnost, že do svého modelu zahrнула také zadavatele překladu.

Gideon Toury se narodil v roce 1942. V současné době je profesorem poetiky, srovnávací literatury a translatologie na Univerzitě v Tel Avivu. Jeho velkým přínosem je deskriptivní pohled na překladatelský proces.

Peter Newmark (1916–2011) byl jedním z hlavních zakladatelů translatologie v anglicky mluvících zemích. Byl spoluzakladatelem Střediska translatologie v Surrey. Jeho teorie je přínosná hlavně díky praktickému modelu pro kritiku překladu.

2.2.3.1 Christiane Nordová

První z moderních teorií překladu, kterou bychom zde rádi načrtli, vyvinula Christiane Nordová na základě syntézy teorií Kathariny Reiss a Hanse J. Vermeera. Přestože je její teorie zamýšlena hlavně pro technické (odborné překlady), její části lze aplikovat i na překlady literární. Navíc poskytuje nový pohled na překladatelský proces.

Zásadním stavebním kamenem této teorie je vnímání komunikace jako aktivity, nikoliv textu. Nordová tak do své teorie zahrnuje i nulovou komunikaci, která má také svůj význam a ve své podstatě je určitým sdělením.

Od Hanse J. Vermeera přejala Nordová teorii *skoposu*². Do procesu překladu tak na rozdíl od například Jiřího Levého zahrnuje také „zadavatele“, který si objednává překlad za určitým účelem. Tomuto účelu se pak podřizuje překladatel při vytváření cílového textu. Hlavním faktorem při vytváření cílového textu se tak stává adresát. Nordová vyzdvihuje význam „zadání překladu“ (translation brief), které by ideálně mělo obsahovat právě účel a zamýšleného příjemce. (Nord 2001, 30)

Nordová popisuje překlad jako komunikativní a mezikulturní aktivitu. V rámci komunikativní funkce překladu uvádí, že je potřeba překládat znaky podle jejich významu tak, aby měly stejnou funkci v cílové kultuře.

Funkční přístup podle Nordové znamená snížení role zdrojového textu. Zdrojový text již není prvním a jediným kritériem pro překladatelská rozhodnutí, je jedním z různých zdrojů informací, které překladatel využívá. (Nord 2001, 25)

Funkčnímu náhledu na literární překlad věnuje Nordová celou kapitolu. Vzhledem k povaze této práce se jí budeme věnovat podrobněji.

Vysílatelem literárního textu je podle Nordové autor, který je často známý jako spisovatel. Toto vědomí má silný vliv na očekávání příjemců výsledného textu. V případě, že v cílové kultuře autor známý není, nastává problém (Nord 2001, 80). V českém prostředí se tento problém často elegantně řeší tzv. „záložkou“, která obsahuje základní údaje o autorovi, a

---

² Z řečtiny *skopos* - účel

tak vlastně čtenáři poskytuje chybějící informace. Z hlediska Nordové je taková záložka již součástí překladu díla.

V případě literárních textů Nordová poukazuje na specifický literární záměr vysílatele a specifické literární očekávání příjemce, která jsou obě pevně ukotvená ve zdrojové (v případě vysílatele) a cílové (v případě příjemce) kultuře. Je potřeba, aby překladatel bral tato očekávání v potaz při vytváření překladu.

Nordová také zdůrazňuje, že to, co je překládáno, není záměr vysílatele, nýbrž překladatelova interpretace záměru vysílatele. Rozsáhlé presupozice v literárním textu tak mohou pro překladatele znamenat výrazný problém. Na rozdíl od odborných překladů příjemce literárního textu neočekává koherenci se světem, jak jej zná, ale koherenci s textovým světem (neboli světem vytvořeným v literárním díle). Existují tři možnosti:

Textový svět může korespondovat se pouze se zdrojovou kulturou.

Textový svět koresponduje s oběma kulturami. Zvláštním případem je korespondence světu s cílovou kulturou. Zde nastává problém při překládání autorovy interpretace cílové kultury. Jako dobrý příklad takového problému uvádíme slavný výrok Mirka Topolánka „Evropská ústava je obrovský šit“. Tato věta je v češtině zcela srozumitelná a použitím „cizího“ slova se Topolánek vyhnul vulgárnímu vyznění celé věty. Skutečnost, že použil cizí slovo, je tedy velmi významná pro interpretaci celé věty. Při převodu této věty do angličtiny však anglické slovo „shit“ nelze použít – jednak by se jednalo o nevhodnou kolokaci, protože se v podobných větách nevyužívá, a jednak by se zcela ztratila „exotizující“ kvalita, kterou popisujeme výše. Řešením by mohlo být využití podobného vulgarismu z třetího jazyka, nicméně vyvstává otázka, zda existuje jazyk,

který má v případě exotismů použitých v angličtině stejnou kvalitu jako anglické exotismy použité v češtině.

Textový svět může také korespondovat se zdrojovou kulturou, ale prostřednictvím odkazů na jiný (nespecifický) čas nebo místo může zobecňovat či neutralizovat kulturní specifičnost a sociokulturní prostředí pak ztrácí svůj význam při recepci textu. V takovém případě je překlad jednodušší, neboť má text v obou kulturách stejnou pozici.

Nordová také uvádí, že literární překlad by měl mít na cílového čtenáře stejný účinek, jako měl původní text na čtenáře ve zdrojové kultuře. Tvrdí, že ekvivalence je v tomto případě často v protikladu s věrností a prosazuje funkční nazírání na literární překlad.

2.2.3.2 Gideon Toury

Touryho model je založen na dynamickém pojetí překladu - překlad je součástí cílové kultury, přestože může mít jiný status nebo vytvářet vlastní subsystém (Toury 1995, 29). Jeho přístup je často označován jako *orientovaný na cíl* - „*target-oriented approach*“ (Toury 1995, 24), protože proces zkoumání je opačný. Začíná na cílovém pólu a postupuje směrem zpět. Podle Touryho při překládání nehraje hlavní roli výchozí text, adekvátnost jeho převodu a ochrana jeho legitimních práv (*protection of its "legitimate rights"* - Toury 1995, 24), ale výsledný překladatelský produkt a jeho postavení v cílové kultuře. Toury jej hodnotí z hlediska přijatelnosti v rámci cílové kultury, která omezuje textovou produkci implicitně danými sociokulturními normami. Hodnocení přijatelnosti je tak založeno na vztahu mezi překladem a ostatními prvky cílové kultury (Toury 1995, 74).

Toury používá pojem „předpokládáný překlad“ („*assumed translation*“ - 1995, 31). Naznačuje tak, že již samotný fakt,

že je text prezentován jako překlad nebo za něj považován, ovlivňuje jeho recepci v cílové kultuře (Toury 1995, 26). „Překládovost“ samotného textu je pak odvozena od znaků, které jsou příslušníky kultury považovány za příznakové pro překládovou tvorbu. Právě tyto projevy lze definovat z hlediska přijatelnosti v cílové kultuře, neboť překlady se zpravidla vyznačují určitými odchylkami od charakteru ostatní domácí tvorby. Ve valné většině případů zůstávají rysy překládovosti, ať záměrně či nikoliv, přítomny v podobě specifických vazeb (*translation relationships*) na výchozí text a kulturu. Překlady však rovněž vedou ke změnám v cílové kultuře, které pak již nejsou považovány za interferenci, ale vytvářejí nový rys přijímající kultury.

V souvislosti s „předpokládaným překladem“ uvádí Toury tři postuláty. Postulát zdrojového textu - v případě, že je text považován za překlad, předpokládá se automaticky také existence jiného textu v jiném jazyce nebo kultuře, který překladu chronologicky předchází. Druhým postulátem je postulát převodu, který říká, že činnost, prostřednictvím které překlad vznikl, zahrnovala převod určitých rysů původního textu, které jsou nyní oběma textům společné. Posledním postulátem je postulát vztahu, tedy předpoklad, že mezi překladem a originálem existuje nějaký vztah.

Uvedené vazby vycházejí najevo při srovnání zkoumaného textu v cílovém jazyce s jeho potenciálním zdrojem (Toury 1995, 37). Jak uvádí Toury, postulát vztahu se nevztahuje na text jako na celek, ale na jeho jednotlivé části, často relativně malé jednotky na nižších jazykových úrovních. Tyto páry jazykových jednotek jsou základem pro zkoumání problémů překladu, ekvivalence a stanovení koncepce překladu. Ukazují na opakovaně užívaná řešení, a tím vlastně na překladatelskou metodu. Toto rozhodování Toury dále analyzuje z hlediska omezujících faktorů, které výrazně ovlivnily celou překladatelskou strategii.

Při této retrospektivní analýze jsou relevantní pouze ty prvky originálu, které skutečně představovaly problém. To lze zjistit pouze souběžnou identifikací korespondujících řešení. Problémem těchto „jazykových párů“ je jejich stanovování a zdůvodnění takového stanovení, protože jakákoli část zdrojového textu může být jednotkou relevantní pro překlad a nahrazující část nemusí úrovní ani rozsahem odpovídat části nahrazované.

2.2.3.3 Peter Newmark

V této části krátce rozebereme model kritiky překladu o Petera Newmarka, který jsme využili v praktické části práce. Tento model je uveden v knize *A textbook of translation*.

Newmark dělí kritiku překladu na pět základních částí.

Krátká analýza zdrojového textu s důrazem na jeho záměr a funkční aspekty

Newmark uvádí, že tato část by se měla zabývat analýzou autorova záměru, jeho postoje k tématu, charakterizaci zamýšleného příjemce, a měla by analyzovat zdrojový text z hlediska kategorie a typu.

V této části by také měla být obsažena informace o tématu nebo tématech práce, avšak nikoli syžet nebo shrnutí zápletky.

Také navrhuje, aby analýza obsahovala pouze takové informace o autorovi a jeho dalších dílech, které úzce souvisí s analyzovaným textem.

Zhodnocení překladatelovy interpretace účelu originálu, jeho překladatelské metody a potenciálního okruhu čtenářů (příjemců)

Newmark uvádí, že tato část analýzy překladu je často opomíjena. Navrhuje, aby se kritik zamyslel nad postojem překladatele k originálu. Tvrdí, že i vynechávky či zjemnění, nebo naopak zesílení výrazu nemusí nutně být chybou, pokud jsou konzistentní s celkovým záměrem překladatele. Uvádí, že v této části se spíše jedná o snahu porozumět záměru překladatele než na něj kriticky pohlížet. Tato část by také měla obsahovat zamyšlení nad motivací překladatele v případě problematických překladatelských rozhodnutí. Newmark zdůrazňuje, že je potřeba rozlišovat mezi nedostatečnou kompetencí překladatele a překladatelskou metodou, která je pro kritika nepřijatelná z důvodu odlišného vkusu, avšak je sama o sobě konzistentní.

Selektivní, ale reprezentativní srovnání překladu s originálem

Tato část by měla obsahovat výčet konkrétních překladatelských řešení. Newmark navrhuje, aby byla sloučena do tematických skupin. Zdůrazňuje, že tato část by měla obsahovat spíše analýzu jednotlivých překladatelských problémů a zamyšlení nad nimi než návrh „správného“ řešení. Uvádí, že nad každým problémem by se měl kritik zamyslet, proč překladatel sáhnul k takovému řešení.

Tato část je podle Newmarka srdcem celé kritiky.

Zhodnocení překladu

Zde by podle Newmarka mělo být zhodnocení referenční a pragmatické přesnosti překladu podle překladatelových standardů (Newmark 1988, 188). Pokud není překlad jasnou verzí originálu, je třeba zvážit, jestli byl zachován invariant textu, který se obvykle skládá z fakt a myšlenek. V tomto ohledu je důležité zohlednit účel textu, jeho funkci a zhodnotit, zda byl zachován invariant z tohoto hlediska.

Až po zhodnocení, zda je překlad úspěšný podle měřítek překladu samotného, jej lze hodnotit podle osobních standardů kritika a pragmatické přesnosti. Hlavní otázkou je kvalita a rozsah sémantického deficitu překladu a zda byl tento deficit nevyhnutelný, nebo je důsledkem omezené schopnosti překladatele. Dále je překlad analyzován jako literární dílo, nezávisle na originálu. Je vnímán jako anonymní text, a hodnoceno, zda je např. elegantní. Pokud se jedná o osobní a autoritativní text, je třeba zvážit, zda se překladateli podařilo zachytit idiolekt originálu.

Zhodnocení pravděpodobné role, kterou bude hrát překlad v cílové kultuře

Tato část kritiky překladu je fakultativní a úzce souvisí s tím, o jaký překlad se jedná. Pokud jde o zásadní text, je možné zvážit jeho potenciální význam v cílové kultuře. Lze se zamyslet nad tím, jestli stálo za to je vůbec překládat, jaký bude mít vliv na cílový jazyk a kulturu a zda přináší nové myšlenky. Newmark uvádí, že dle jeho názoru by na tyto otázky měla odpovědět předmluva překladatele k překladu, avšak uznává, že tato tradice ještě nebyla plně rozvinuta a překladatelé mají spíše tendenci zůstat v anonymitě.

3. Praktická část

V této části jsme provedli analýzu překladu *Cikaniády* autora Iona Budai-Deleana, v překladu Josefa Hiršala za jazykové spolupráce s Evou Strebingerovou.

Pro analýzu jsme použili model Petera Newmarka, který jsme blíže rozebrali v teoretické části.

Účelem analýzy je, vedle samotné kritiky překladu, poskytnout překladatelům prostřednictvím praktické ukázky návod jak přistupovat k překladu. Tuto analýzu lze totiž snadno využít při samotném překladu. Vzhledem k tomuto záměru je naše analýza velmi kritická, zabývá se hlavně problémy, aniž by vyzdvihovala kvalitní místa. Naším záměrem bylo poukázat na možné problémy, které mohou při překladu vzniknout, nikoliv vyzdvihovat kvalitní překladatelská řešení.

Proto bychom na tomto místě rádi uvedli, že i přes náš kritický pohled jsme si vědomi, že vytvoření českého překladu *Cikaniády* muselo být velmi náročné. Přestože z naší analýzy vyplývá, že překlad trpí četnými problémy, jsme přesvědčeni, že u takto rozsáhlého díla jde o záslužný počín, který si zaslouží ocenění. Rádi bychom ocenili snahu Josefa Hiršala a Evy Strebingerové a zdůraznili, že si zaslouží dík za pokus převést tento rozsáhlý epos, a poskytnout tak českému čtenáři možnost seznámit se s tímto úctyhodným dílem ze zlatého fondu rumunské literatury.

Nyní přistupme k samotné analýze. Jak jsme již uváděli v teoretické části práce, Newmarkův model je rozdělen na čtyři hlavní části.

Všechny konkrétní příklady jsou z prvního zpěvu, pokud není uvedeno jinak.

3.1 Stručná analýza zdrojového textu s důrazem na jeho záměr a aspekty

Ion Budai-Deleanu dokončil první verzi *Cikaniády* v roce 1800 a druhou v roce 1812. Měla ukázat, jak bohatý je rumunský jazyk, a že není potřeba se při vytváření literárních děl uchýlovat k jiným jazykům. Nakonec však *Cikaniáda* v 19. století vyšla pouze časopisecky a knižního vydání se dočkala až v roce 1925. Tím byl celý její dopad umenšen, protože než se čtenářům dostalo do ruky ucelené dílo v knižním vydání, celou rumunskou literaturu již posunulo několik generací dalších spisovatelů a básníků. Existuje však názor, že Budai-Deleanu *Cikaniádu* nevydal schválně, protože byla příliš kritická k Sedmihradské škole³ a mohla by způsobit skandál (Manolescu 1990, 143). Jako příklad uvádí Manolescu závěr úvodní epištoly, kde slova „... pokládal jsem za nutné napsat něco pro naše cikány, aby se dověděli, jaké měli předky... Je pravda, že jsem mohl uvést spoustu výmyslů... Já však miluji pravdu.“⁴ údajně odkazují na záměr Sedmihradské školy připomínat skutečnou historii národa. Manolescu tvrdí, že Budai-Deleanu byl přesvědčen, že vhodný čtenář *Cikaniády* se v jeho době s výjimkou Petru Maiora ještě nenarodil.

Z této teorie lze vyvodit hned několik zajímavých závěrů, které jsou pro naši kritiku významné. Budai-Deleanu tedy usiloval o vytvoření moderního díla, které bylo velmi silně ukotvené ve své době a obsahovalo mnoho satirických narážek na soudobé kulturní dění. Z toho vyplývá, že bylo psáno pro erudovaného čtenáře, který se ve své době orientoval natolik dostatečně, aby tyto satirické narážky dokázal dekodovat.

---

³ Významné literární hnutí z přelomu 18. a 19. století. Rumunští národní buditelé patřící k tomuto hnutí ve svých filologických a historických pracích dokazovali románský původ rumunského národa a usilovali o jeho politické zrovnoprávnění s ostatními národy obývajícími Sedmihradsko (Valentová 2001, 13-14).

⁴ Citaci uvádíme v českém překladu Evy Strebingerové a Josefa Hiršala

V úvodní epištole vysvětluje autor slovy Leonachiho Dianeua⁵, cikána, který již 30 let žije mimo Rumunsko, že záměrem bylo vytvořit výpravnou poemu podle klasických řeckých vzorů, která v rumunském písemnictví chybí. Také prosí svého přítele, Mitru Pereu⁶, aby dílo opatřil poznámkami, které každému umožní jasně pochopit například jeho nejkritičtější pasáže.

Děj se odehrává v 15. století ve Valašsku a má několik složek. Složka heroikomická se projevuje v příběhu cikánů, kterým kníže Vlad daroval půdu a vyzbrojil je, aby mu na oplátku pomohli bránit se turecké invazi. Kníže Vlad představuje složku heroickou a cikáni se svými slabostmi složku komickou. Tento efekt je ještě umocněn tím, že jak údajný autor Leonachi Dianeu, tak jeho přítel Mitru Perea, jsou cikáni. Jejich kritický pohled na cikánskou povahu tedy na čtenáře působí ještě autoritativněji.

V politických debatách cikánů se také projevují autorovy osvícenecké názory – je tu napadána anarchie, která rozvracela rumunská knížectví, a najdeme i vážné úvahy na téma monarchie a republiky, které jsou silně ovlivněny osvícenskými názory.

Do složky komické také často patří poznámky pod čarou. Jejich satirickou funkci podtrhují jména některých smyšlených komentátorů, jiná jsou přesmyčky jmen autorových přátel. Poznámky pod čarou plní i jiné funkce. Podrobněji se jimi zabýváme níže.

Mytologickou složku reprezentuje takzvaná „mašinerie“ – Satan, andělé a pravoslavní svatí. Milostné téma zastupuje příběh Parpanghela a Romiky, který je spjat s motivem poutě a hledání.

---

⁵ Leonachi Dianeu je přesmyčka vytvořená ze jména Ion-Budai Deleanu.

⁶ Mitru Perea je přesmyčka jména přítele Budai-Deleana, Petra Maiora.

Z výše uvedeného souhrnu všech složek *Cikaniády* je zřejmé, že se jedná o mnohovrstevné dílo, nikoli o pouhý směšnohrdinský epos, za jaký je často označována. Budai-Deleanu ve svém díle prostřednictvím satiry a nadsázky vyjadřuje jasné a často kontroverzní názory na soudobé problémy své země.

Z překladatelského hlediska je tato analýza důležitá hlavně pro správnou interpretaci právě těchto satirických částí díla. Je zapotřebí, aby překladatel správně analyzoval jejich význam a pokusil se jej převést do cílového jazyka. Vzhledem ke skutečnosti, že povědomí o rumunské kultuře a historii u nás není tak silné jako například o anglosaské kultuře, je třeba zvážit, zda tyto části nenahradit kompenzací, či nedodat poznámky pod čarou. Soudobá satira je totiž nedílnou součástí díla a v případě, že by byla přeložena mechanicky, ztratila by se v překladu celá jedna složka díla. Nutno dodat, že pokud právě tato složka vedla autora k rozhodnutí své dílo ve své době nevydávat knižně, zůstává překlad ochuzen o významnou vrstvu celého díla. Jak uvádí B. Ilek (Ilek 1981, 16), přesný překlad takových kulturních narážek často nebývá funkční. Je samozřejmě otázkou, nakolik je přeložení takové aluze pro funkční převod celého díla nezbytné, a zda je záhodno zvolit výše zmíněnou substituci či poznámku pod čarou. Jak uvádí J. Povejšil, překladatel „není zproštěn profesionálního závazku přeložit text jako celek co nejpřesněji“. (Povejšil 1994f, 157)

Český překlad, který vytvořil Josef Hiršal podle podstročnicku Evy Strebingerové, vyšel v roce 1972.

Cikaniáda je rozdělena na dvanáct zpěvů a každý z nich má přibližně sto strof. Strofa je rozdělena na šest veršů. Počet slabik u veršů kolísá, ale v průměru má každý verš 10 slabik. Strofy mají formu ababcc.

3.2 Zhodnocení překladatelovy interpretace účelu originálu, jeho překladatelské metody a potenciálního okruhu čtenářů (příjemců)

Domníváme se, že právě v interpretaci a analýze originálu spočívá kámen úrazu celého překladu. Je třeba si uvědomit, že překlad za pomoci podstročnicku znamená dvojí interpretaci původního díla. Otázka, kdo by měl překládat poezii, je předmětem trvalých sporů teoretiků překladu.

Na jedné straně se uvádí, že i překladatelé, kteří se sami neprofilovali jako básníci, dokázali pomocí intuice a smyslu pro poezii vytvářet kvalitní básnické překlady. Za všechny uvedme alespoň E. A. Saudka. Na druhé straně je známo, že někteří básníci, kteří také překládali, nebyli schopni nebo ochotni potlačit vlastní básnickou individualitu, která pak interferovala s původním dílem. Někteří uvádějí jako příklad tohoto druhého extrému Jaroslava Vrchlického.

Třetí možností je právě překlad v jazykové spolupráci pomocí podstročnicku. Jak uvádí Z. Kufnerová: „Musí to však být spolupráce, která se neomezí jen na pouhé vypracování tzv. podstročnicku. Je to důsledná součinnost při interpretaci formálních a obsahových složek básně i jejich širších kulturních souvislostí a zvláštností, neustálá konfrontace názorů a přístupů.“ (Kufnerová 1994a, 136)

Z níže uvedených příkladů lze vyvodit, že k takto úzké spolupráci Josefa Hiršala a Evy Strebnerové v případě *Cikaniády* bohužel nedošlo.

Z naší analýzy se zdá, že hlavní motivací při překládání *Cikaniády* bylo zachování formální, a následně jazykové stránky originálu. Vzhledem k charakteru problematických řešení se zdá, že řádná a hluboká interpretace originálu, která by měla předcházet vytváření překladu, byla značně podceněna, nebo se

rozmělnila při dvojí interpretaci - při tvorbě podstročniku a následném vytváření veršů z tohoto podstročniku.

Zvolená překladatelská metoda je konzistentní pouze v oblasti formální. Na níže uvedených příkladech je patrné, že nebyl zvolen jednotný přístup k různým typům problémů v překladu, které byly řešeny živelně, tzv. „za pochodu“. Je pravdou, že tato část překladatelského procesu bývá často podceňována, nicméně i Jiří Levý uvádí, že interpretace a zvolení překladatelské metody je nedílnou součástí procesu překladu díla. Vliv zvolené překladatelské metody jasně demonstruje na příkladu teorie her, kde tvrdí, že každé překladatelské rozhodnutí vede k omezeným možnostem při dalším překladu, čímž v zásadě vzniká konzistence výsledného produktu. (Levý 1971). Pokud si však překladatel není vědom učiněného překladatelského rozhodnutí, protože se výhradně nebo hlavně soustředí na dodržení formální stránky díla, a toto rozhodnutí v další části překladu nerespektuje, je výsledný překlad velmi nevyváženým dílem.

V souladu s teorií skoposu se nyní zamyslíme nad účelem českého překladu *Cikaniády*. Jakkoli se takové přemýšlení může zdát triviální, Ch. Nordová ve své práci dokazuje, že skopos výrazně ovlivňuje jak interpretaci zdrojového díla, tak jeho převod do cílového jazyka. Vzhledem k velkému časovému odstupu překladu od doby vytvoření originálu by se měl překladatel při své úvodní analýze díla zamyslet nad tím, co přinese překlad *Cikaniády* českým čtenářům, a úměrně přizpůsobit svou překladatelskou metodu. Je nasnadě, že hlavní funkcí překladu, kromě funkce estetické, která nechybí v žádném uměleckém dílu, je funkce informativní. *Cikaniáda* byla překládána, aby si ji mohl přečíst také český čtenář. Z výše i níže uvedeného je jasné, že *Cikaniáda* v překladu ztrácí některé ze svých původních složek. Zdá se proto, že interpretace a analýza originálu nebyla v tomto ohledu dostatečná, a překlad je

omezen pouze na víceméně zřejmé složky díla. Domníváme se, že bez vysvětlujících poznámek nebo vhodných kompenzací český čtenář nemůže pochopit například dobové kulturní aluze, kvůli kterým se podle Manolesca rozhodl Budai-Deleanu své dílo ve své době nevydávat knižně.

Z výše uvedeného vyplývá, že při interpretaci originálu překladatelé *Cikaniády* opomenuli jeho silné ukotvení ve své době. Aluze, které dílo obsahuje, často opominuli, a český překlad tak připravili o jednu z výrazných složek díla.

Vzhledem ke skutečnosti, že autorka „podstročniku“, Eva Strebingerová, byla rumunistka, lze předpokládat, že jí dobové aluze neunikly. To by znamenalo, že se vědomě rozhodla je v překladu obětovat. Je možné, že k tomuto rozhodnutí došla po rozsáhlé úvaze. Když se zamyslíme nad tím, jak by se problém aluzí v překladu dal řešit, dojdeme k dvěma možnostem. První možností je již několikrát zmiňovaná kompenzace. V případě aluzí by taková kompenzace musela mít formu lokalizace, což se v případě hojných odkazů na rumunské prostředí nezdá vhodné.

Podle kategorizace Christiany Nordové (Nord 2001), kterou jsme uvedli v teoretické části, dílo koresponduje pouze se zdrojovou kulturou. Pokud by se jednalo o dílo, které koresponduje s oběma kulturami (to je třeba případ různých fantastických děl), byla by lokalizace jednou z možností. V případě textu, který koresponduje s výchozí kulturou, by lokalizace byla výrazně nežádoucí.

Druhou možností je poznámkový aparát s vysvětlivkami. Zde narážíme na zajímavý problém. Jak jsme již uvedli, *Cikaniáda* už poznámkový aparát obsahuje. Jeho funkce je však satirická, nikoliv informativní, jak je u poznámkového aparátu zvykem. Pokud by tedy autoři překladu přistoupili k tomuto řešení, museli by výrazně oddělit původní a svůj poznámkový aparát, aby nedocházelo ke zmatení. Je bezesporu zajímavé, že ačkoli

v originále má poznámkový aparát klasickou formu s číselnými odkazy a poznámkami pod čarou, v překladu byly poznámky včleněny za jednotlivé strofy. Jednou z možností tedy je, že překladatelé skutečně zamýšleli vysvětlovat aluze formou poznámek pod čarou a uzpůsobili poznámkový aparát, který je součástí díla tak, aby nedocházelo k záměně. Vysvětlivky aluzí však v překladu nakonec nejsou; změna formální stránky původního poznámkového aparátu je tak nemotivovaným překladatelským rozhodnutím, jehož problematikou se zabýváme níže.

3.3 Selektivní, avšak reprezentativní srovnání překladu s originálem

3.3.1 Formální stránka

V hodnocení formální stránky se budeme zabývat dvěma hlavními problémy - veršem a formou poznámek pod čarou.

3.3.1.1 Délka verše

Otázka počtu slabik v cílovém jazyce při překládání poezie je v teorii překladu stále sporným tématem. Zdá se, že nejvhodnějším přístupem k tomuto problému je porovnání takzvané sémantické hustoty obou jazyků. Z. Kufnerová (Kufnerová 1994i, 123-128) uvádí příklady sémantické hustoty několika jazyků v porovnání s češtinou, rumunština však mezi nimi bohužel není. Podle Kufnerové se sémantická hustota odvíjí od toho, „kolik slabik je zhruba zapotřebí k vyjádření téhož sémantického obsahu... Sémantická hustota závisí nejen na průměrné délce slova, ale také na jeho gramatické struktuře, a tak třebaže průměrná délka slova v němčině je kratší než v češtině (podle J. Levého činí 2,4 slabiky v češtině a 1,8 slabiky v němčině...), sémantická hustota češtiny je větší“ (Kufnerová 1994i, 23)

Otázku, zda je sémantická hustota češtiny vyšší nebo nižší než sémantická hustota rumunštiny, ponecháváme nevyřešenou, neboť se nám nepodařilo najít žádný důvěryhodný zdroj, který by potvrdil jedno, nebo druhé. Sémantickou hustotu však lze aplikovat i na konkrétní jazykový projev. V tomto ohledu již můžeme tuto metodu aplikovat na porovnání zdrojového a cílového textu. Jak ukazujeme níže, je česká verze „upovídanejší“, opakuje nebo rozvíjí motivy originálu a používá více kvantifikátorů. Vzhledem k tomu, že průměrná

délka verše originálu je v průměru deset slabik, a v překladu dvanáct, zdá se, že rozhodnutí prodloužit verš v průměru o dvě slabiky byl v tomto případě poněkud nešťastným překladatelským rozhodnutím. Zatímco originál rychle plyne, je úderný a břitký, česká verze se pocitově více „vleče“ a z důvodu opakování a rozvíjení motivů působí „rozvláčněji“.

3.3.1.2 Poznámky pod čarou

Dalším problémem českého překladu je práce s poznámkami pod čarou. Originál důsledně dodržuje formu poznámkového aparátu, s odkazy u jednotlivých slov ve verších a vysvětlivkami pod čarou. V českém překladu byly poznámky vloženy přímo do těla eposu. Na rozdíl od originálu, kde autor u každého slova či slovního spojení, které komentuje v poznámce pod čarou, uvádí malé číslo, tento rys v češtině zcela vypadl. Poznámky pod čarou jsou včleněny přímo do textu, za strofu, která obsahuje vysvětlované slovo či slovní spojení. To ještě umocňuje zpomalení rytmu českého překladu oproti originálu. V originále je již samotná forma poznámek pod čarou často komickou složkou, protože ačkoliv formálně působí jako klasický poznámkový aparát, obsahově je často úsměvná, jak uvádíme v příkladech níže. Tento protiklad tak umocňuje směšnou složku celého eposu. V české verzi se tento protiklad formy a obsahu zcela ztrácí.

Poznámkový aparát jsme podrobněji rozebrali níže.

3.3.2 Jazyková stránka

Na tomto místě bychom rádi uvedli, že ač v překladu najdeme několik významových posunů způsobených nedostatečnou kompetencí v jazyce originálu či prostým přehlédnutím, až na jednu výjimku je v této analýze neuvádíme. Z hlediska analýzy

textu před zahájením překladu nám podobné příklady nic nedají a každý překladatel ví, že k takovému pochybení občas dojde. Laická veřejnost si samozřejmě podobných „chyb“ všímá nejvíce, nicméně pro naše potřeby by jejich výčet byl zbytečný.

Za všechny tedy uvádíme jediný příklad. Strofa 47 v originále:

Au doară știți voi dân ce pricină
Vodă așa v'armă dă minunat?
Cine știe ce limbă păgână
Doar asupra lui iar s'au sculat!
Armele aheste nu-s cobe bună;
Sau încai trebile așa nu sună".

A v překladu:

Víte aspoň, proč vám Vévoda dal, inu,
tuhle krásnou zbroj a co ho k tomu vedlo?
Kdo ví, jakej jazyk pohanskejch psích synů
povstal proti němu a co vše se zvedlo!
Rozhodně ty zbraně jenom jedno věští:
Povedou vás k smůle nebo do neštěstí!

„Limbă păgână“ v tomto případě není „jazyk“ nýbrž pohanský národ. Je možné, že překladatelé považovali výraz „limbă păgână“ za synekdochu, a pokusili se jej převést odpovídajícím způsobem.

3.3.2.1 Lexikální prostředky

Cizí slova, regionalismy

Tuto skupinu v naší analýze zastupuje příklad z poznámek pod čarou, který považujeme za dostatečně reprezentativní.

Poznámky pod čarou lze rozdělit do několika podskupin. Jednou z nich jsou právě vysvětlivky exotismů a regionalismů. Překlad je v tomto ohledu velmi málo invenční. Místo toho, aby využil kompenzace, která je v tomto případě ekvivalentním překladatelským prostředkem, otrocky vytváří poznámku pod čarou u slov, která jsou určena originálem. Setkáme se tak s poznámkami typu „Špek. Tohoto výrazu se užívá i dnes a znamená totéž jako *slanina*. - M. P.“ oproti rumunskému „¹ *Clisă*. Cuvântul acesta să obicinuește și în zioa de astezi și însemnează aceaia ce pe alte locuri *slănină*, iar în Ardeal, pe unele locuri, *lard*; care mai de pe urmă cuvânt e chiar românesc, dela lătenie, în carea să zice *lardum*, adevărat cuvânt strămoșesc. - M. P.“

Pro srovnání zde uvádíme záznamy ze Slovníku spisovného jazyka českého a z Dicționarul explicativ al limbii române.

Slovník spisovného jazyka českého:

špek, -u m. (6. mn. -cích) (z něm.) **1.** ob. *slanina*: plátek špeku; paprikovaný š.; knedlíky se špekem; být špinavý jako š. *velmi*; šel na to jako myš na š. (Svob.) *dal se nacytat na vnyadidlo*; ♦ expr. skočit, naletět na š. *dát se oklamat*; přen. expr. *tuk, sádlo* (zprav. *tlustého člověka*): očka zapadlá do špekem podlitých víček (Her.) **2.** ob. expr. *lákadlo, vnyadidlo*: ženská – to je š. na diplomaty (Štech) **3.** špeky mn. slang. *něco zvláštního, zajímavého, mimořádného*: vybírat z knihy špeky; vyprávět špeky; stud. slang. špeky u zkoušky *chytačky, chytáky*; → expr. zdrob. k 1 špíček, -čku m. (6. mn. -čcích, -čkách): opékaný š.; – špekový příd.

zprav. K 1: š-é knedlíky; přen. expr. š-é
ruce (Her.) špinavé; š. sir John (Ner.) tlustý⁷

Dicționarul explicativ al limbii române:

CLÍSĂ, *clise*, s. f. **1.** Pământ argilos îmbibat cu apă, cu care formează o pastă cleioasă; *p. gener.* argilă. **2.** (Reg.) Pâine nedospită sau necoptă bine; aliment cleios, fără gust. **3.** (Reg.) (Bucată de) slănină. – Din bg. **klisa**.⁸

Zde vidíme, že „clisă“ je skutečně regionalismus, zatímco špek je obecné české slovo, jehož první význam překladatel v poznámce „vysvětluje“. Zdá se, že by bylo funkčnější a vhodnější, kdyby překladatel na tomto místě poznámku zcela vynechal, a využil ji v případě nějakého českého slova, které by disponovalo podobnou kvalitou (jednalo by se o regionalismus nebo zastaralé slovo) jako slovo „clisă“. Jako možné řešení nabízíme kupříkladu strofu 17:

Dokonce i bídni cikáni, tak malí,
dát se do pořádku prudkou snahou vzpláli.
Kladivům a houslím na čas výhost dali,
aby ve zbrani na Mohameda vstali.
Viděla jsem je, jak radili se v noci
Vladovi stát ve všem všudy ku pomoci.

O slově „výhost“ se ve Slovníku spisovného jazyka českého dočteme:

výhost, -u m. (6. j. -u) **1.** řidč. a poněk. zast. *vyhoštění* (ve význ. 1), *vypovědění*: v. z domu (Svět.); v. od společného stolu (Herrm.); pohrozit v-em (Mor.); dostat v. (H. Dvoř.); část. v kniž. ust. spoj. dát v. (komu, čemu) *odmítnout někoho*,

---

⁷ Zdroj: <http://ssjc.ujc.cas.cz>

⁸ Zdroj: <http://dexonline.ro/definitie/clis%C4%83>

nejč. při milostných návrzích, zavrhnout něco, zřeknout se něčeho: ženichům v. dala (Ner.); divadlu dát v. (Vrchl.) opustit je 2. hist. svolení feudální vrchnosti, aby se mohl poddaný odstěhovat z obvodu panského statku (zprav. při sňatku)⁹

Nejedná se tedy o regionalismus, ale o zastaralejší slovo. Domníváme se, že i taková kompenzace by byla vhodnější než snaha o otrocké zachovávání poznámek pod čarou tak, jak je uvádí originál.

Nevhodná lokalizace

V této souvislosti je potřeba důrazně upozornit na nevhodnou lokalizaci, která se v překladu objevuje v poznámce ke strofě 26.

Originál:

Acești oameni cu capetele de câne s'au obicinuit în norodul nostru a să numi *cătcăuni*, care să zic că au fost mâncători de oameni: ba pe unele locuri am auzit numindu-i *capcâni*, adică ca când ar avea cap de câne. Această poveste la neamul nostru au rămas de bună samă de la Dați, fiind că și Erodos scrie în părțile Știtii de nește *androfagi*, adică mâncători de oameni.

Překlad:

Těmto lidem s psími hlavami se v naší zemi obvykle říká *psohlavci* a tvrdí se o nich, že to byli lidožrouti; dokonce jsem slyšel, že na některých místech se jim říká *psohlaváři*, z čehož se dá soudit, že měli hlavu velkou, nebo že jich měli dokonce víc. Tahle pověst se u nás zachovala podle všeho od

---

⁹ Zdroj: <http://ssjc.ujc.cas.cz>

Dáků, protože i Hérodot píše v Skytech o jakýchsi antropofázích, tj. lidojedech.

Překlad slova *cātcāuni* českým „psohlavci“, jež je v českém kontextu jasnou aluzí na slavné stejnojmenné dílo Aloise Jiráska o Chodech na konci 17. století, je velmi nešťastnou volbou. Tato velmi nevhodná a nijak nemotivovaná lokalizace je velmi zavádějící. Výše jsme vysvětlili, že lokalizace je v případě *Cikaniády*, která je pevně ukotvena ve zdrojové kultuře, velmi nevhodná. Slovo psohlavci je tak silně spojené právě s Jiráskovým dílem, že čtenář si tuto konotaci okamžitě uvědomí. Chodové však nebyli lidožrouti, navíc v *Cikaniádě* ani žádní Chodové nevystupují.

Přestože originál ve strofě tyto lidi popisuje jako „*cei cu cap de câne*“, a překlad slovem „psohlavci“ by se tedy mohl zdát opodstatněným, je zapotřebí si uvědomit silnou konotaci tohoto slova a hledat náhradní řešení. Zde by se dalo říci, že se jedná o otrocký překlad, kdy překladatel automaticky zvolil nejbližší řešení, aniž by se zamýšlel nad možným negativním vyzněním.

V podobných případech, kdy sice existuje ekvivalentní výraz, který však má silné konotace, je třeba pečlivě zvažovat, zda lze tento výraz použít, a případně zvolit výraz jiný. V našem případě by určitě bylo vhodnější, kdyby překladatel vytvořil nové slovo, nebo zvolil úplně jiný výraz, který by šel více po smyslu originálu, místo řešení jazykového.

Překlad vynecháním

Tato překladatelská technika, pokud je řádně opodstatněna, může představovat bezproblémové řešení. Při úvaze, zda ji použít, je však zapotřebí zvážit také

skutečnost, že překlad bude oproti originálu ochuzen. Hiršal se Strebingerovou tuto techniku hojně využívali právě v případě poznámkového aparátu.

Nejmarkantnější je v tomto ohledu Zpěv X. Z téměř 40 poznámek pod čarou, které nalezneme v originále, zůstala v českém překladu jen jedna jediná. Překlad vynecháním v takovém rozsahu je rozhodně nevhodný. V předchozím i následujícím zpěvu jsou poznámky pod čarou překládány v obvyklé frekvenci (sem tam je některá přeložena vynecháním, ale spíše se jedná o zlomek původního objemu), a tak česká verze Zpěvu X působí v kontextu díla velmi zvláště.

Již jsme uváděli, že jedním typem poznámek pod čarou jsou vysvětlivky exotismů. Druhým typem jsou vysvětlivky k veršům - ty mají na rozdíl od vysvětlivek exotismů často výrazně komický efekt, protože čtenáři „po lopatě“ vysvětlují, co „chtěl básník říci“, ačkoli verš či strofa sama o sobě k porozumění často plně postačuje. Tento typ poznámek pod čarou tak často působí „mentorsky“, čímž je dosaženo komického efektu.

Třetím typem poznámek pod čarou jsou učené disputace blíže neurčených osob, které se často dohadují o kvalitě díla, či o záměru autora. Komické složky je často dosaženo spojením jména osoby a toho, co říká. Problematické apelativ se věnujeme níže. Vzhledem k tomu, že v tomto případě není jazyková složka poznámky pod čarou tím, co ji činí komickým, nejsou překlady těchto poznámek nijak problematické.

Ve zpěvu X jsou vynechány poznámky všech typů. Zvažovali jsme, zda překladatelé neměli k dispozici vadnou verzi originálu, či zda poznámky „nevypadly“ například při tisku. Nicméně skutečnost, že jedna poznámka zůstala zachována, naznačuje, že vynechání poznámkového aparátu ve zpěvu X není nedopatřením.

Jako jeden příklad za všechny uvádíme poznámku u verše 94¹⁰:

Originál:

Trebuie dar să-și aleagă ajutoriu,
Adecă sfetnici lui încrezuți,
Ca să meargă trebile cu sporiu;
Acest feliu de oameni sânt știuți
Pe la noi, supt nume de viziri,
De ministri, de lorzi și pairi.

1 *Lord* sau *lorzi* sânt boierii cei mari cum în Anglia (Ingheltera); *pairi* încă va să zică tot aceiaș.

a) Acum văd eu pentruce Slobozan nu va să aibă monarși, adecă că măcarcă monarșii sânt buni, dar fiind că ei arareori sânt în stare de a cunoaște toate ce să tâmplă în țară și de a fi pretutindine de față, trebuie să să lasă pe ministrii săi, și apoi toate lucrurile atârnă în voia acestor oameni. Aceasta încă nu-i fără temei. - C. Criticos.

Český překlad:

Musí na to proto použít své lidi,
totiž věrné rádce, jimž jsou věci známy,
kteří státní správu ovládnou a řídí;
tenhleten druh lidí je i u nás známý
pode jménem vezír, ministr či pair
nebo také lord - ti jsou i z jiných sfér.

Interference

---

¹⁰ V naší kopii mylně odkazován verš 95. Vydání, které jsme použili, je uvedené v bibliografii.

Jak uvádí P. Newmark (Newmark 1988, 162): „Interference je nejhorší problém překladatele... Neschopnost rozeznat interferenci způsobí, že [překladatel] vypadá velmi hloupě.“ Interference vzniká při zautomatizovaném překládání, kdy překladatel převádí zdrojový text, aniž by jej hloubkově analyzoval, protože nenaráží na žádné překladatelské překážky. V této situaci dochází k interferencím poměrně často a kvalitní překladatel se pozná právě podle toho, že je schopen se jim vyhnout. V *Cikaniádě* narazíme na interferenci hned v úvodní epištole, kde je výraz „Vlad Vodă“ opakovaně překládán jako vévoda Vlad. Překladatel z rumunštiny by si měl být vědom, že nejznámější rumunská historická postava, Vlad Țepeș, byl kníže, a takto překládat rumunský výraz „Vodă“. Vzhledem k tomu, že epištola je textem prozaickým, domníváme se, že tuto interferenci má na svědomí Eva Strebingerová. Zdá se, že hned v úvodní epištole tedy narazíme na příčiny problematických překladatelských řešení, jež v této práci rozebíráme: Eva Strebingerová zřejmě nedostatečně analyzovala text a mnoho věcí překládala „zautomatizovaně“. Josef Hiršal, který rumunsky neuměl, pak byl odkázán pouze na takto nedokonale vytvořený „podstročnik“.

Apelativa

Jména postav v *Cikaniádě* jsou jedním z výrazných stylistických prostředků celého díla. Jak jsme již uvedli výše, výrazným stylistickým prostředkem jsou apelativa hlavně v poznámkovém aparátu, kde často odpovídají názoru příslušného komentáře.

Některá jsou pouze transkribována. Simplițian se stává Simplicianem, Onochefalos Onokefalem apod. V překladu však panuje nedůslednost, a tak zatímco některá jména byla

transkribována, jiná tímto procesem neprošla. Jako příklad uvádíme jméno Borošmîndru ve strofě 48.

Další jsou „přeložena“ - Mândrilă je česky nápaditě Hrdopych.

U jiných je transkripce mírně problematická. Například Musofil, který jasně odkazuje na slovo „musă“ vysvětlené hned v první poznámce pod čarou, je česky Musofil, a odkaz na českou múzu již tak jasný není.

Jak uvádí Vlasta Straková „Patří k oblíbeným způsobům nazývat hrdiny, zvláště v dílech kritických a satirických, jmény charakterizačními... Převede-li překladatel...podobu příjmení do češtiny beze změny, je překlad o tento charakterizační rys ochuzen.“ (Straková 1994e, 175)

Ion Budai-Deleanu techniky nomen-omen využívá opravdu bohatě. Uvědomujeme si, že překlad jmen, která „evokují“ určitá slova z jazyka originálu, je velmi náročný, pokud překladatel nespolupracuje s rodilým mluvčím. Schopnost rozpoznat tuto kvalitu je u některých takových jmen pouze v kompetenci rodilého mluvčího daného jazyka. Pokud však překladatel narazí na signál, že je této techniky v originále využito, měl by pečlivě zkoumat všechna jména a snažit se o odpovídající překlad.

Jako příklad uvádíme jméno jednoho z cikánů, které zůstalo nepřeloženo. Jméno Corcodel zůstává v češtině bez jakékoli transkripce jako Corcodel. Slovo „corcodel“ je však označení pro ptáka, který se do češtiny překládá jako „potápka“.

Tropy

Protože jsou tropy v zásadě jazykové prostředky a překlad se soustředí na co nejvěrnější převod slov (což, jak jsme

poukázali výše, může být občas problém), jsou tropy vesměs přeloženy adekvátně. Jediným problémem zůstává, že z důvodu delších veršů v češtině jsou tropy občas zdůrazněny repeticí, nebo jsou dále rozvinuty, aby Hiršal dosáhl požadovaného počtu slabik.

Jako příklad uvádíme strofu 63:

Originál:

A doao zi când răsărea soare,
Vodă cu căpitanii de frunte
Într'acolo mersă la prăimblare,
Unde prin corturi negre mărunte
Țigani, ca și broaștele în baltă,
Durmea prăvăliți toți peste olaltă.

Překlad:

Na druhý den ráno, sotva slunce vstalo,
Vévoda se svými pány kapitány
na projížďku jeli, jedva jitro vzplálo,
tam, kde uloženi v malé černé stany
cikáni jak žáby v rybníce či tůni
jeden přes druhého položení chrní.

Hned v prvním řádku vidíme, jak Hiršal zesiluje „poetičnost“ prostého rumunského „când răsărea soare“ mírně příznakovým českým „sotva slunce vstalo“. Hiršal tento motiv také opakuje ve třetí verši - „jedva jitro vzplálo“, s poměrně silným poetickým potenciálem, zatímco originál tak nečiní.

Přirovnání v pátém verši, v originále „Țigani, ca și roaștele în baltă“ je do češtiny převedeno adekvátně jako „cikáni jak žáby v rybníce či tůni“ s drobnou výhradou, že se

opět opakuje motiv „în baltă“ českými synonymy „rybníce či tůni“.

3.3.2.2 Fonetické prostředky

Z fonetických prostředků se budeme zabývat pouze rýmem. Jak originál, tak překlad upřednostňují ženský, tedy dvouslabičný rým. V obou jazycích je tento rým normou a je chápán jako bezpříznakový.

Český, stejně jako rumunský rým, je založený na souznění samohlásek, které nepodléhají kvalitativním změnám, zatímco souhlásky v souhláskových skupinách ztrácejí svou znělost (Kufnerová 1994n, 132). I v tomto ohledu tedy překlad odpovídá originálu.

Oproti originálu se však v překladu častěji vyskytuje tzv. gramatický rým. Tento rým se často považuje za nedostatečně hodnotný a dříve byl označován jako *planý* (Pavera 2002, 312). Přestože na tuto skutečnost upozorňujeme, nepovažujeme ji vzhledem k rozsahu překládaného díla za výrazný problém. Chceme jen poukázat na to, co všechno lze při analýze budoucího překladu zkoumat.

3.3.2.3 Syntaktické prostředky

Jediný ze syntaktických prostředků, kterému se budeme věnovat, je *pointa*. Jistě by bylo možné rozebírat syntax originálu a poměřovat ji s překladem, my se však domníváme, že při převodu veršovaného eposu je význam syntaktické ekvivalence překladu s originálem odsunut až za lexikální a fonetickou rovinu.

Budai-Delanu s *pointou* pracuje velmi nápaditě. Jako příklad uvádíme *Shrnutí* ze Zpěvu I.

Originál:

Păn' Vlad Vod pă Țigani armează,
Asupra lor Urgia întărâtă
Pe Sătana, ce rău le urează.
Într'acea luându-ș' de drum pită,
De la Flămânda pleacă voioasa
Țigănime drept cătră Inimoasa.

Překlad:

Pan Vévoda Vlad cikány vyzbrojuje,
Orgie však proti jitří bez ustání
Satana, jenž na ně dávno pikle kuje.
Zatím, opatřiv se chlebem k svému klání,
z Hladova vyráží chrabrý, jak chrt k lovu,
národ cikánský teď přímo ke Smělovu.

Originál v této strofě mistrně využívá prostředku pointy k vytvoření komického efektu. Až úplně posledním slovem obrací Budai-Deleanu vyznění celé druhé části strofy. Zvláště skutečnost, že slova *voioasa* a *Inimoasa* jsou spojena rýmem, vytváří velmi zajímavý protiklad.

Tento efekt v češtině zcela mizí, jelikož Hiršal v důsledku delších veršů musel použít spojení „chrabrý, jak chrt k lovu“ již v pátém verši. Slovo Smělov na konci verše tedy pozbývá kvality pointy originálu a pouze opakuje zesměšňující prvek obsažený ve výrazu „chrabrý, jak chrt k lovu“.

3.4 Zhodnocení překladu z hlediska přenosu významového a stylistického invariantu

Přestože je třeba ocenit objem práce, který na překladu *Cikaniády* Josef Hiršal a Eva Strebingerová odvedli, domníváme se, že významový ani stylistický invariant nebyl dostatečně převed do češtiny.

Jak jsme uvedli na několika příkladech, překladatelská metoda je nejednotná a často se zdá, že překladatelská rozhodnutí byla činěna ad hoc, bez sjednocující strategie. Z toho důvodu je těžké hodnotit, jestli překlad odpovídá standardům, které si sám překladatel (v tomto případě překladatelský tým) stanovil.

Z významového invariantu se zcela vytratila složka dobových aluzí, která, jak jsme uvedli výše, byla pro dílo velmi důležitá.

Také nedostatečná koherence při převodu apelativ na některých místech způsobuje, že se ztrácí určitá složka významu originálu, a to zdůraznění role jednotlivých postav prostřednictvím jejich charakterizačních jmen.

Ze stylistického hlediska je překlad oproti originálu jazykově „košatější“. Záměrně jsme nepoužili výraz „bohatší“, protože tato kvalita je naopak zmenšena nižším počtem použitých regionalismů a exotismů. Rejstřík originálu je jednoznačně rozsáhlejší než rejstřík překladu.

Pokud se na překlad podíváme jako na nezávislé dílo, aniž bychom zohledňovali jeho předlohu, můžeme konstatovat, že se jedná o plnohodnotné literární dílo. Když *Cikaniádu* hodnotíme samostatně, můžeme říct, že příběh podává srozumitelně, často s komickým efektem, a občasný exotismus jí dodává zajímavou, „zcizující“ kvalitu.

Hiršalovy verše jsou bezpříznakové a dobře plynou, a díky opakování různých motivů a velkému počtu kvantifikátorů působí jeho jazyk velmi bohatě.

3.5 Zhodnocení pravděpodobné role, kterou překlad hraje v prostředí cílové kultury

Bez možnosti konzultace s autory překladu nebo s nakladatelem lze jen těžko odhadnout záměr, který vedl k vydání *Cikaniády* v českém překladu. Vodítkem nám snad může být náklad, ve kterém kniha vyšla. V tiráži se uvádí 800 kusů. To skutečně není závratné číslo na české poměry a už vůbec ne na české poměry v roce 1972.

Z toho důvodu se domníváme, že *Cikaniáda* byla určena hlavně čtenářům, kteří měli nějaké povědomí o Rumunsku, nebo dokonce o Budai-Deleanovi. Pokud tomu tak skutečně bylo, pak se problém s dobovými aluzemi, který jsme rozebrali výše, jeví jako ještě výraznější. Na druhou stranu v takovém případě nehraje kolísání při překladu apelativ tak významnou roli, protože byl-li zamýšleným příjemcem čtenář s určitou znalostí rumunské kultury, můžeme se domnívat, že takový čtenář měl i jisté povědomí o rumunštině.

Pokud by překlad byl zamýšlen jako „osvětová“ kniha, která má průměrnému čtenáři představit rumunskou literaturu, či jejího autora, výše popsaná situace se obrací. Apelativa problém představují, vynechání dobových aluzí nikoliv.

4. Závěr

Téma této práce by si zasloužilo další zkoumání. Jedná se o velmi rozsáhlý materiál, ke kterému existují jen omezené zdroje. Seznam českých překladů z rumunštiny lze zkoumat i z jiných úhlů, například zda a z jakých důvodů se v konkrétním období vydávaly překlady soudobých, nebo spíše časem prověřených autorů.

Přestože jsme vynaložili značné úsilí, aby náš seznam byl co možná nejúplnější, je pravděpodobné, že se nám nepodařilo dohledat všechny publikované české překlady z rumunštiny. Vzhledem k rozsáhlosti materiálu jsme rezignovali na překlady, které vyšly pouze časopisecky. I tato oblast by zasloužila bližší zkoumání. Je pravděpodobné, že časopisecká vydání kopírovala popularitu jednotlivých rumunských autorů u nás, ale je také možné, že díky časopiseckému vydání díla některého z rumunských autorů v českém překladu byly vzhledem k výraznému čtenářskému ohlasu další práce tohoto autora vydány knižně.

Jen okrajově jsme zkoumali, v jakém vztahu byly osobní preference překladatelů k překladům z rumunštiny, které tito překladatelé vytvořili.

Naše práce si však nekladla za cíl podat vyčerpávající analýzu této problematiky. Jejím záměrem bylo vytvoření základního kamene pro další zkoumání tohoto tématu, a hlavně upozornění, že mu byla prozatím věnována jen malá pozornost.

Předpokládáme, že translatologicky zaměřená část bude motivovat překladatele i studenty rumunštiny k hlubšímu studiu tohoto dynamicky se vyvíjejícího oboru. V praktické části jsme ukázali, jak je úvodní analýza důležitá pro vytvoření koherentní překladatelské metody a kvalitní převod.

Obě hypotézy, které jsme vytyčili v úvodu, jsme v práci potvrdili.

Bibliografie

Tištěné zdroje:

Primární

BUDAI-DELEANU (1953) *Țiganiada*, Editura de stat pentru literatură și artă, Bukurešť

BUDAI-DELEANU (1972) *Cikaniáda*, Odeon, Praha

Sekundární

BEČKA, J. V. (1992) *Česká stylistika*, Academia, Praha

CATFORD, J. C. (1969) *A Linguistic Theory of Translation*, Oxford University Press, Oxford

FOJTÍK, Michal (2006) *Povinný výtisk v České republice*, Bakalářská diplomová práce, Masarykova Univerzita v Brně, Brno

ILEK, B., (1981) *Kulturní narážky v textu*, IN: *Slavica Pragensia* 24, Praha

HERMANS, T. (1999) *Translation in Systems*, St Jerome, Padstow

KAVKOVÁ, M. a kol. (1984) *Slovník spisovatelů Rumunsko*, Odeon, Praha

KLÉGR, A. (2007) *Tezaurus jazyka českého Slovník českých slov a frází souznačných, blízkých a příbuzných*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha

KUFNEROVÁ, Z. (1994a): *Básník, nebo filolog?* IN: *Překládání a čeština*, H&H, Praha

KUFNEROVÁ, Z. (1994b): *Co s titulem literárního díla*, IN: *Překládání a čeština*, H&H, Praha

KUFNEROVÁ, Z. (1994c): *Eufonie jako překladatelský problém*, IN: *Překládání a čeština*, H&H, Praha

- KUFNEROVÁ, Z. (1994d): Eurytmie v překladu básně, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994e): O dnešní teorii překladu, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994f): Jak překládat nářečí, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994g): Jak se překládaly a překládají pohádky, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994h): Jazyková etika v překladu, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994i): Kolik slabik potřebuje verš, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994j): Kulturní hodnoty a překladatelství, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994k): Metafora jako překladatelský problém, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994l): Obecná čeština a slang, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994m): Překlad očima čtenáře, kritika a překladatele, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994n): Rým v českém překladu, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994o): Takzvané věci nepřeložitelné, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- KUFNEROVÁ, Z. (1994p): Umělecký překlad a jazyková tvořivost, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

- KUFNEROVÁ, Z.; POVEJŠIL, J., STRAKOVÁ, V. (1994q) O záludnostech interference, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- LEVÝ, J. (1971) Bude literární věda exaktní vědou? Československý spisovatel, Praha
- LEVÝ, J. (1994) České teorie překlada (1), Ivo Železný, Praha
- LEVÝ, J. (1983) Umění překlada, Panorama, Praha
- MACURA, V. (1995) Znamení zrodu, H&H, Praha
- MANOLESCU, N.(1990) Istoria critică a literaturii române, I, Ed. Minerva, Bucuresti
- NAŠINEC, J. (2010) Král Ubu a jeho dvůr. Rozhovor Babylonu s romanistou a překladatelem Jiřím Našincem, IN: Babylon 13/XIX, Praha
- NAŠINEC, J. (2005) Literatura română tradusă în limba ceahă, IN: PRVNÍ MEZINÁRODNÍ SYMPOZIUM ČESKÉ REUMUNISTIKY PRAHA, 23.-24. LISTOPADU 2005, Česko-rumunská společnost, Praha
- NEWMARK, P.(1988) A Textbook of Translation, Prentice Hall, Hemel Hempstead
- NEWMARK, P. (1991) About translation, Multilingual Matters Ltd., Clevedon
- NEWMARK, P. (1998) Approaches to translation, Prentice Hall, Cambridge
- NEWMARK, P. (1993) Paragraphs on Translation, Multilingual Matters Ltd, Bristol
- NORD, Ch. (2001) Translating as a purposeful activity, St Jerome, Manchester
- PAVERA., L.; VŠETIČKA, F. (2002) Lexikon literárních pojmů, Nakladatelství OLOMOUC, Olomouc

Slavica Pragensia 24: Problémy překladu a tlumočení (AUC - Phil. 4-5, 1981). Praha, UK 1981 (vyšlo 1984)

SKOUMALOVÁ, Z. (1994a) Jak vykládáme (a překládáme) slovo *překlad*, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

SKOUMALOVÁ, Z. (1994b) Jaké druhy překladu známe, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

SKOUMALOVÁ, Z. (1994c) Jak zpívá *Havran*, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

SKOUMALOVÁ, Z. (1994d) Kolik podob má český *Havran*, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

SKOUMALOVÁ, Z. (1994e) O zprostředkujících formách překladu, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

SKOUMALOVÁ, Z. (1994f) Plagiát a překladatelský experiment, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

SKOUMALOVÁ, Z. (1994g) Problém tzv. podstročniku, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

SKOUMALOVÁ, Z. (1994h) Překlad a experiment, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

SKOUMALOVÁ, Z. (1994i) Překlad jako každodenní praxe, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

STRAKOVÁ, V. (1994a) K překládání frazeologie, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

STRAKOVÁ, V. (1994b) Lingvistický pohled na problematiku překládání, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

STRAKOVÁ, V. (1994c) Oslovení jako překladatelský problém, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

STRAKOVÁ, V. (1994d) Překlad a aktualizace, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha

- STRAKOVÁ, V. (1994e) Překládání a vlastní jména, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- STRAKOVÁ, V. (1994f) Překládání a výrazová explicitnost, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- STRAKOVÁ, V. (1994g) Překládat, či nepřekládat ze slovenštiny?, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- STRAKOVÁ, V. (1994h) Slovosled a překládání, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- STRAKOVÁ, V. (1994i) Termín jako překladatelský problém, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- STRAKOVÁ, V. (1994j) Třetí jazyk a překládání, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- POVEJŠIL, J. (1994a) Co s metajazykem v uměleckém překladu, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- POVEJŠIL, J. (1994b) Detail a celek překládaného textu, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- POVEJŠIL, J. (1994c) Dramatický text a jeho překlad, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- POVEJŠIL, J. (1994d) Jak se jazyk originálu odráží v jazyce překladu, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- POVEJŠIL, J. (1994e) Jak se překládají starší literární texty, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- POVEJŠIL, J. (1994f) Kulturní kontext, aluze, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- POVEJŠIL, J. (1994g) O překladu komunikativním a sémantickém, IN: Překládání a čeština, H&H, Praha
- STACA, J. (1961) Rumunsko-český slovník, Státní pedagogické nakladatelství, Praha

TREPTOW, K. V. (2000) Dějiny Rumunska, Nakladatelství Lidové noviny, Praha

TOURY, G. (1995) Descriptive Translation Studies and Beyond, John Benjamins, Amsterdam

VALENTOVÁ, L. a kol. (2001) Slovník rumunských spisovatelů, Libri, Praha

VALENTOVÁ, L. (1992) Překlady z rumunské literatury do češtiny (1900-1991), Praha

VOLMUTHOVÁ, Zuzana (2000) Historický vývoj a současný stav povinného výtisku v České republice. Bakalářská práce. Slezská univerzita, Opava

Přílohy

1. Seznam: Autoři jedné knihy	102
2. Seznam: Nakladatelství jedné knihy	106
3. Tabulka: Jednotlivá díla v antologiích	108
4. SOUHRNNÁ TABULKA ČESKÝCH PŘEKLADŮ Z RUMUNŠTINY	115
5. CD: Elektronická verze souhrnné tabulky českých překladů z rumunštiny	
	vazba

1. Seznam: Autoři jedné knihy

Adam, Ion

Adăscăliței, Vasile

Alexandr D. šl. z Jassy-ů

Alexandru, Radu H.

Anghel, Dimitrie; Iosif, Stefan Octavian

Ardeleanu, Carol

Băieșu, Ion

Baboian, Dic

Barbu, Eugen

Bart, Jean

Berciu, Ștefan

Blecher, Max

Brad, Ion

Budai-Deleanu, Ion

Butulescu, Valeriu

Călinescu, George

Camilar, Eusebiu

Câmpeanu, Petre Dragoș-Nicolae

Carbunariu, Gianna

Cassian, Nina

Chimet, Iordan

Chiritescu, M. I.

Ciocan, Iulian
Cobar, Nell,
Constantin, Theodor
Crisan, Mihai
Crişan, Vasile
Cristea, Gheorge
Crohmălniceanu, Ovid S.
Dan, George
Dobrica, Dumitru
Dragoş, Petre
Everac, Paul
Filimon, Nicolae
Fulga, Laurenţiu
Galan, Valeriu Emil,
Gîrleanu, Emil
Goga, Octavian
Gorun, Ion
Iacoban, Mircea Radu
Ignat, Mihai
Ionescu, Eugen
Ispirescu, Petre
Jar, Alexandru
Luca, Eugen

Luca, Remus
Luca, Stefan
Lucian, Ion
Maiorescu, Toma George
Manea, Norman
Maria, Královna rumunská
Marian, Maria
Mazilu, Teodor
Mirea, Eugen
Morariu, Modest
Naghiu, Iosif
Nagy, Istvan
Negruzzi, Costache
Nicorovici, Vasile
Nobilescu, Nicolae; Zarafu, George
Nobilescu, Nicolae; Zarafu, George
Oproiu, Ecaterina
Paler, Octavian
Pană, Sașa
Papadat-Bengescu, Hortensia
Pătrașcu, Horia
Philippide, Alexandru
Popa, Victor Ion

Popescu, Petru
Popescu, Tudor
Popovici, Titus
Sadoveanu, Ion Martin
Sântimbreanu, Mircea
Sorbul, Mihail
Sorescu, Marin
Stanescu, Nichita
Stroiescu, Nella
Teodoreanu, Ionel
Teodorescu, Virgil
Țepeneag, Dumitru,
Tudor, Octavian
Vasile, Gh. D.
Voiculescu, Vasile

2. Seznam: Nakladatelství jedné knihy

Al. Hynek

Argo

BB Art

Bratislava : [s.n.],

Česko-rumunská společnost

Československá grafická unie

Divadelní ústav

EAS [Editura Agrosilvică],

Emanuel z Lešehradu: Mosaika (Torsa II)

Emil Kosnar

F. Obzina

F. Šimáček,

H & H

Hejkal

J. Podešt,

J. Šnajdr,

Kassimex

Kriterion

L.Mazáč

Lidová demokracie

Maringotka

Městská divadla pražská

Práh

románová příloha Národní politiky

Sefer

Slovanský dům

SNPL

Šolc a Šimáček

Sv. Kopeček u Olomouce

Svobodné slovo

Torst

Unie,

Ústřední. děl. knihkupectví a nakl.

Volvox Globator

3. Tabulka: Jednotlivá díla v antologiích

Název	Autor	Překladatel	Nakladatel	Antologie
Účtování se životem	Vlahuță, Alexandru	Petka, J.	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 17
Velikonoční svíce	Caragiale, Ion Luca	Křečan, Antonín	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 23
Svatoondřejská noc	Gane, Nicolae	Křečan, Antonín	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 30
První	Sadoveanu, Mihail	Mladší, J.	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 54
Povinnost	Sandu-Aldea, Constantin	?	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 77
Pop Tanda	Slavici, Ioan	O. S. Vetti	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 99
Hádání z kamenů	Eliade, Mircea	Našinec, Jiří	Odeon	Almanach světové literatury
Metafyzický obraz	Maiorescu, Toma George	Strebingerová, Eva	Odeon	Almanach světové literatury
Kosti pro Otta	Bugnar, Lia	Kučerová, Elizabeta	Dybbuk	Amalia dýchá zhluboka
Sněhulák	Bugnar, Lia	Kučerová, Elizabeta	Dybbuk	Amalia dýchá zhluboka

Krize aneb ještě jedna pohádka o lásce	Ignat, Mihai	Kučerová, Elizabeta	Dybbuk	Amalia dýchá zhluboka
Amalia dýchá zhluboka	Nelega, Alina	Lukešová, Jitka	Dybbuk	Amalia dýchá zhluboka
Desatero přikázání podle Hesse	Nelega, Alina	Lukešová, Jitka	Dybbuk	Amalia dýchá zhluboka
Svatba v nebi	Eliade, Mircea	Našinec, Jiří	Melantrich	Bengálská noc
Maitrejí	Eliade, Mircea	Strebingerová , Eva	Melantrich	Bengálská noc
Kněz Vasil	Agârbiceanu, Ion	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Vasile Porožanu	Alecsandri, Vasile	Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Lukullova třešeň	Anghel, Dimitrie; Iosif, Stefan Octavian	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Mikrob	Brătescu- Voinești, Alexandru Ioan	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Sobota	Brătescu- Voinești, Alexandru Ioan	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Zábavním vlakem	Caragiale, Ion Luca	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Tchyně a její tři snachy	Creangă, Ion	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň

Archivář	Gorun, Ion	Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Alexandru Lapusneanu	Negruzzi, Costache	Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Kníže Mihnea Zlý	Odobescu, Alexandru	Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Noční host	Sadoveanu, Mihail	Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Venkovský příběh	Sandu-Aldea, Constantin	Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Idyla	Slavici, Ioan	Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Na slepou bábu	Vlahuță, Alexandru	Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
Knězův hřích	Adam, Ion	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Pochybné cesty	Adam, Ion	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Pašijový týden	Agârbiceanu, Ion	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Kalich	Agârbiceanu, Ion	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)

Svíčička	Agârbiceanu, Ion	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Radu Finuletova pomatenost	Brătescu- Voinești, Alexandru Ioan	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Sumec	Chiritescu, M. I.	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Dva úřední zřízení	Dunareanu, Nicolae	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Maxim Ciacara	Dunareanu, Nicolae	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Ionica	Sadoveanu, Mihail	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Pacholek	Sadoveanu, Mihail	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Ztracený člověk	Sadoveanu, Mihail	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Ghiocel	Sandu-Aldea, Constantin	Vetti, O. S.	Benediktin ská knihtiskár na	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
Slečna	Eliade,	Našinec, Jiří	Odeon	Pět

Kristýna	Mircea			rumunských novel
Rekonstrukce	Pătraşcu, Horia	Našinec, Jiří	Odeon	Pět rumunských novel
Guynemerův skutečný konec	Petrescu, Cezar	Našinec, Jiří	Odeon	Pět rumunských novel
V objetí mrtvého	Philippide, Alexandru	Našinec, Jiří	Odeon	Pět rumunských novel
Šakuntala	Voiculescu, Vasile	Našinec, Jiří	Odeon	Pět rumunských novel
Setkání se životem	Baranga, Aurel	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Člověk přešel hory...	Bogza, Geo	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Přadlena	Câmpeanu, Petre Dragoş- Nicolae	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Rozjitřená ves	Cristea, Gheorge	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Výbuch na čísle 42	Dan, George	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Andrei Buda odchází do kádrové školy	Dragoş, Petre	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Nenávist	Dumitriu, Petru	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Tužka	Iosif, Petre	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Červnový déšť	Iosif, Petre	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Maurica se	Luca, Remus	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves

učí		Serafin		ves
I to je vítězství	Nagy, Istvan	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Náhlá zdravotní inspekce	Pană, Saşa	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Za jarního dne	Sadoveanu, Mihail	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Tepna továrny	Sahia, Alexandru	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Šifra	Sahia, Alexandru	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Pelyněk	Stancu, Zaharia	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Bažant z královského lesa	Vintilă, Petru	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
Eleonora	Gane, Nicolae	Staca, Jiří; Hora, K.	J. Otto	Rumunské novely
Štěpánova šalmaj	Gane, Nicolae	Staca, Jiří; Hora, K.	J. Otto	Rumunské novely
Osmanova skála	Gane, Nicolae	Staca, Jiří; Hora, K.	J. Otto	Rumunské novely
Čakan	Sadoveanu, Mihail	Jirouš, Otakar	SNKLHU	Čakan, Po řece připlul mlýn, Mitrea Cocor
Mitrea Cocor	Sadoveanu, Mihail	Jirouš, Otakar	SNKLHU	Čakan, Po řece připlul mlýn, Mitrea Cocor
Po řece připlul mlýn	Sadoveanu, Mihail	Kojecká- Karásková, Marie	SNKLHU	Čakan, Po řece připlul mlýn, Mitrea Cocor
Tristanovo poslední	Colin, Vladimír	Lukešová, Jitka	Mladá fronta	Skleněné město

převtělení				
Neuhofská smlouva	Crohmalnicean u, Ovid S.	Lukešová, Jitka	Mladá fronta	Skleněné město
Jarní poprava	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik
Jednoročákovi a smrt	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik
Otcův návrat z války	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik
Na krvavém poli u Merešti	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik
Vzpouře v přístavu	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik
Nezaměstnanost bez rasy	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik
Jaro	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik
Červnový déšť	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik
Smrt polykače šavlí	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik
Živá továrna	Sahia, Alexandru	Kojecká, Karásková, Marie	Mír	Výkřik

4. SOUHRNNÁ TABULKA PŘEKŁADŮ Z RUMUNŠTINY

1889	Hospoda "U štěstí" : povídka	Slavici, Ioan	1848 - 1925	Pover, František	Al. Hynek	
1895	Hřích a jiné novely	Caragiale, Ion Luca,	1852 - 1915	Hlaváček, F. K.	F. Šimáček	
1911	Dobrodružství v Uherském zámku	Alexandr D. šl. z Jassy-ů		B. L.	románová příloha Národní politiky	
1911	Velikonoční svíce	Caragiale, Ion Luca	1852 - 1912	Křečan, Antonín	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 23
1911	Účtování se životem	Vlahuță, Alexandru	1858 - 1919	Petka, J.	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 17
1912	Svatoondřejská noc	Gane, Nicolae	1938 - 1916	Křečan, Antonín	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 30
1912	Eleonora	Gane, Nicolae	1838 - 1916	Staca, Jiří; Hora, K.	J. Otto	Rumunské novely
1912	Osmanova skála	Gane, Nicolae	1838 - 1916	Staca, Jiří; Hora, K.	J. Otto	Rumunské novely
1912	Štěpánova šalmaj	Gane, Nicolae	1838 - 1916	Staca, Jiří; Hora, K.	J. Otto	Rumunské novely
1912	První	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Mladší, J.	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 54
1912	Povinnost	Sandu-Aldea, Constantin	1874 - 1927	?	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 77
1913	Pop Tanda	Slavici, Ioan	1848 - 1925	Vetti, O.S.	Jos. R. Vilímek	1000 nejkrásnějších novel, sv. 99
1914	Z Rumunška malebného	Vlahuță, Alexandru	1858 - 1919	Drož, Karel	J. Otto	
1916	Kněžův hřích	Adam, Ion		Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Pochybné cesty	Adam, Ion		Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Kalich	Agârbiceanu, Ion	1882 - 1963	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Pašijový týden	Agârbiceanu, Ion	1882 - 1963	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Svíčička	Agârbiceanu, Ion	1882 - 1963	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Radu Finuletova pomatenost	Brătescu-Voinești, Alexandru Ioan	1868 - 1946	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)

1916	Sumec	Chiritescu, M. I.		Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Dva úřední zřízenci	Dunareanu, Nicolae	1881 - 1973	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Maxim Ciacara	Dunareanu, Nicolae	1881 - 1973	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Ionica	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Pacholek	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Ztracený člověk	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1916	Ghiocel	Sandu-Aldea, Constantin	1874 - 1927	Vetti, O. S.	Benediktinská knihtiskárna	Na táčkách u cizích spisovatelů (IV.)
1923	Les oběšených	Rebreanu, Liviu	1885 - 1944	Kojecká- Karásková, Marie	Šolc a Šimáček	
1926	Kněz Vasil	Agârbiceanu, Ion	1882 - 1963	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Vasile Porožanu	Alecsandri, Vasile	1818 - 1890	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Lukullova třešeň	Anghel, Dimitrie; Iosif, Stefan Octavian		Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Mikrob	Brătescu-Voinești, Alexandru Ioan	1868 - 1946	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Sobota	Brătescu-Voinești, Alexandru Ioan	1868 - 1946	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Zábavním vlakem	Caragiale, Ion Luca	1852 - 1912	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Tchyně a její tři snachy	Creangă, Ion	1839 - 1889	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Archivář	Gorun, Ion		Hušková-	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň

1926	Alexandru Lapusneanu	Negruzzi, Costache	1808 - 1868	Flajshansová, Jindra Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Kníže Mihnea Zlý	Odobescu, Alexandru	1834 - 1895	Hušková- Flajšhansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Noční host	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Venkovský příběh	Sandu-Aldea, Constantin	1874 - 1927	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Idyla	Slavici, Ioan	1848 - 1925	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1926	Na slepou bábu	Vlahuță, Alexandru	1858 - 1919	Hušková- Flajshansová, Jindra	Jos. R. Vilímek	Lukullova třešeň
1929	Jon: román	Rebreanu, Liviu	1885 - 1944	Kojecká- Karásková, Marie	Družstevní práce	
1930	Muž s kobyloou: veselohra o čtyřech jednáních	Ciprian, George	1883 - 1968	Staca, Jiří	Česká grafická unie	
1930	Paříž východu: román ze souč., Bukurešti	Petrescu, Cezar	1892 - 1961	Kojeckých, Marie a Josef	Unie,	
1931	Diplomat, koželuh a herečka	Ardeleanu, Carol	1883 - 1949	Kojecká, M.; Kojecký, Josef	Ústřední. děl. knihkupectví a nakl.	
1931	Ztracený dopis: veselohra o 4 dějstvích	Caragiale, Ion Luca	1852 - 1913	Staca, Jiří; Hink, Otakar	Česká grafická unie	
1931	Zpověď	Minulescu, Ion	1881 - 1944	Podešť. Jan	J. Podešť	
1933	Voják Vasil	Maria, Královna rumunská	1875 - 1938	Kosnar, Vojtěch J.	Emil Kosnar	
1934	Muž který zahlédl smrt : Komedie o 3 jednáních	Eftimiu, Victor	1889 - 1972	Staca, Jiří	Československá grafická unie	
1935	Mistr Manole	Goga, Octavian	1881 - 1938	Langová, Hana; Hušková- Flajšhansová, Jindra	Bratislava : [s.n.]	

1936	Oči matky páně	Arghezi, Tudor	1880 - 1967	Kvapil, J.Š.	J. Šnajdr	
1937	Hvězdy	Alecsandri, Vasile	1818 - 1890	Emanuel z Lešehradu	Emanuel z Lešehradu: Mosaika (Torsa II)	
1937	Temná vášeň	Sorbul, Mihail	1885 - 1966	Staca, Jiří	Česká grafická unie	
1937	Život a smrt otce našeho Abrahama Spravedlivého...	Zincă, Haralamb	1923 - 2008	Babler, Otto F.	Sv. Kopeček u Olomouce	
1938	Tři jezdcí	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Kojecká Karásková, Marie	Melantrich	
1939	Milostné písně	Eminescu, Mihail	1850 - 1889	Ha de Věrnýj, Maria	F. Obzina	
1939	Po řece připlul mlýn	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Kojecká Karásková, Marie	ELK - Evropský literární klub	
1941	Ženich	Papadat-Bengescu, Hortensia	1876 - 1955	Langová, Hana	L.Mazáč	
1942	Radujme se, haleluja	Popa, Victor Ion	1895 - 1946	Kvapil, J.Š.	ELK	
1949	Bosý	Stancu, Zaharia	1902 - 1974	Kojecká Karásková, Marie	Mír	
1950	Mlha	Camilar, Eusebiu	1910 - 1965	Kavková - Vondrušková, Marie	Svoboda	
1950	Mitrea Kokor	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Kojecká Karásková, Marie	Družstevní práce	
1950	Červnový déšť	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Kojecká Karásková, Marie	Mír	Výkřik
1950	Jarní poprava	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Kojecká Karásková, Marie	Mír	Výkřik
1950	Jaro	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Kojecká Karásková, Marie	Mír	Výkřik
1950	Jednoročákova smrt	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Kojecká Karásková, Marie	Mír	Výkřik
1950	Na krvavém poli u Merešti	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Kojecká Karásková, Marie	Mír	Výkřik
1950	Nezaměstnanost bez rasy	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Kojecká Karásková, Marie	Mír	Výkřik
1950	Otcův návrat z války	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Kojecká Karásková, Marie	Mír	Výkřik
1950	Smrt polykače šavlí	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Kojecká	Mír	Výkřik

1950	Vzpouira v přístavu	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Karásková, Marie Kojecká	Mír	Výkřik
1950	Živá továrna	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Karásková, Marie Kojecká	Mír	Výkřik
1951	Veliký den	Banuș, Maria	1914 - 1999	Vyhnálek, J.	Dilia	
1951	Setkání se životem	Baranga, Aurel	1913 - 1979	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Člověk přešel hory...	Bogza, Geo	1908 - 1993	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Přadlena	Câmpeanu, Petre Dragoș- Nicolae		Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Výbuch na čísle 42	Dan, George		Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Andrei Buda odchází do kádrové školy	Dragoș, Petre		Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Nenávist	Dumitriu, Petru	1924 -	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Červnový déšť	Iosif, Petre		Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Tužka	Iosif, Petre		Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Maurica se učí	Luca, Remus		Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	I to je vítězství	Nagy, Istvan	1904 - 1977	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Náhlá zdravotní inspekce	Pană, Sașa	1902 - 1981	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Za jarního dne	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Šifra	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Tepna továrny	Sahia, Alexandru	1908 - 1937	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Pelyněk	Stancu, Zaharia	1902 - 1974	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1951	Bažant z královského lesa	Vintilă, Petru	1922 - 2002	Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1952	Radost	Banuș, Maria	1914 - 1999	Kavková, Marie; Vladislav, Jan	Práce	
1952	Plevel	Baranga, Aurel	1913 - 1979	Walló, K.M.	ČDLJ	
1953	Ztracený dopis	Caragiale, Ion Luca	1852 - 1912	Kavková, Marie; Lukešová, Jitka	Dilia	
1953	Ztracený dopis	Caragiale, Ion Luca	1852 - 1912	Kvapil, J. Š.	SNKLHU	
1953	Ztracený dopis	Caragiale, Ion Luca,	1852 - 1912	Jirouš, Otakar	Orbis	
1953	Hraniční kóta 203	Jar, Alexandru	1911 - 1988	Beneš, Pavel	Naše vojsko	
1955	Soud Nikoary Podkovy	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Hořejší, Vladimír; Vladislav, Jan	SNKLHU	
1956	Bouřlivá noc	Caragiale, Ion Luca	1852 - 1912	Ivo Valenta, Václav Vlasák	ČDLJ	
1956	Ostrov květů	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Babincová, Vlasta	Mladá fronta	

1957	Červánky otroků	Galan, Valeriu Emil,	1921 - 1975	Jirouš, Otakar	SNKLHU	
1957	Čakan	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Jirouš, Otakar	SNKLHU	Čakan, Po řece přiřplul mlýn, Mitrea Cocor
1957	Mitrea Cocor	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Jirouš, Otakar	SNKLHU	Čakan, Po řece přiřplul mlýn, Mitrea Cocor
1957	Po řece přiřplul mlýn	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Kojecká- Karásková, Marie	SNKLHU	Čakan, Po řece přiřplul mlýn, Mitrea Cocor
1957	Bezejmenná hvězda	Sebastian, Mihail	1907 - 1945	Makarius, Jan	Dilia	
1957	Aféra Propas. Poslední zprávy.	Sebastian, Mihail	1907 - 1945	Makarius, Jan; Secareanu, Ion	Orbis	
1957	Šestka z mravů	Stoenescu, Virgil	1947 -	Tatarovi, Marie a Mojmír	ČDLJ	
1958	Vzpomínky z dětství	Creangă, Ion	1839 - 1889	Beneš, Pavel	SNKLHU	
1958	Měšec s dvěma grošíky	Creangă, Ion	1839 - 1889	Vladislav, Jan	SNDK	
1958	Staří i noví povýšenci	Filimon, Nicolae	1819 - 1865	Kvapil, J.Š.	SNKLHU	
1958	Valčík Titanicu	Mușatescu, Tudor	1903 - 1970	Makarius, Jan	Dilia	
1958	Cizinec	Popovici, Titus	1930 - 1994	Holub, František	SNKLHU	
1959	Tři generace	Demetrius, Lucia	1910 - 1992	Kavková, Marie	Dilia	
1959	Buňňák	Dumitriu, Petru	1924 -	Holub, František	SNKLHU	
1959	Rodinná kronika	Dumitriu, Petru	1924 -	Klimentovi, Jiří a Jarmila	Naše vojsko	
1959	Muž který viděl smrt	Eftimiu, Victor	1889 - 1972	Sacareanu, Joan	Dilia	
1959	Dobré duše (Kleветnice)	Kirișescu, Alexandru	1888 - 1961	Vladislav, Jan	Dilia	
1959	Parlament na prodej	Mușatescu, Tudor	1903 - 1970	Makarius, Jan	Dilia	
1959	Bezejmenná hvězda	Sebastian, Mihail	1907 - 1945	Jirouš, Otakar	Dilia	
1960	Bibíček	Caragiale, Ion Luca	1852 - 1912	Vávra, Rudolf	Dilia	
1960	Kdo má zuby?	Pancu-Iași, Octav	1929 - 1975	Vyhliđalová, Zdenka	SNDK	
1960	Ankucina hospoda a jiné povídky	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Jirouš, Otakar	SNKLHU	
1960	Země za mlhou	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Jirouš, Otakar	SNDK	
1961	Země z kamene	Bogza, Geo	1908 - 1993	Strebingerová, Eva	SNKLU	
1961	Otyliina záhada	Čălinescu, George	1899 - 1965	Kavková, Marie	SNKLU	
1961	O půlnoci spadne hvězda	Constantin, Theodor	1910 - 1975	Strebingerová, Eva	Naše vojsko	
1961	Ze světa těch, kteří nemluví	Gîrleanu, Emil	1878 - 1914	Vyhliđalová, Zdenka	SNDK	

1961	Učitel	Petrescu, Cezar	1892 - 1961	Hořejší, Vladimír	Lidová demokracie
1961	Katastrofa a jiné novely	Rebreanu, Liviu	1885 - 1944	Holub, František	SNKLU
1961	Stan Bolovan a jeho děti	Slavici, Ioan	1848 - 1925	Vladislav, Jan	SNDK
1961	Květy země	Stancu, Zaharia	1902 - 1974	Vyhlídalová, Zdenka	SNPL
1962	Vhodná slova	Arghezi, Tudor	1880 - 1967	Jestřáb, Vojtěch	SNKLU
1962	Sicilská hra	Baranga, Aurel	1913 - 1979	Pařha, Karel	Dilia
1962	O rumunské zemi	Barbu, Eugen	1924 - 1993	Vyhlídalová, Zdena	Orbis
1962	O měšci s dvěma grošíky	Creangă, Ion	1839 - 1889	Vladislav, Jan	Dilia
1962	Slavný 702	Mirodan, Alexandru	1927 - 2010	Macke, Ivo	Dilia
1962	Slavný muž ze Sing-Singu	Mirodan, Alexandru	1927 - 2010	Tatarová, Marie	Orbis
1962	Nikdo té noci nespal	Tudoran, Radu	1910 - 1992	Jirouš, Otakar	SNDK
1963	Kam vede lakomství	Eftimiu, Victor	1889 - 1972	Pařha, Karel	SNDK
1963	Ples intelektuálů	Luca, Stefan	1924 -	Strebingerová, Eva	Svobodné slovo
1964	Poslední z Tauberů	Demetrius, Lucia	1910 - 1992	Kavková, Marie	SNKLU
1964	Až září voda tmavá	Eminescu, Mihail	1850 - 1889	Strebingerová, Eva; Závada, Vilém	SNKLU
1964	Vedoucí odboru pro duševní záležitosti	Mirodan, Alexandru	1927 - 2010	Felix, Jiří	Dilia
1964	Bosý	Stancu, Zaharia	1902 - 1974	Holub, František	SNKLU
1965	Michalčini přátelé	Popescu, Alexandru	1921 -	Dobešová, Marie	Dilia
1966	Zastavte dědu Mráze	Crisan, Mihai		Pařha, Karel	Dilia
1966	Tři mušketýři aneb garda jeho oslovské výsosti	Lucian, Ion	1924 - 2012	Makarius, Jan	Dilia
1966	Costandina	Stancu, Zaharia	1902 - 1974	Jirouš, Otakar	Odeon
1966	Pohádka o malém králevici	Stroiescu, Nella		Pařha, Karel	Dilia
1967	Europolis	Bart, Jean	1874 - 1933	Holub, František	Odeon
1967	Hypnóza	Berciu, Ștefan	1928 -	Pařha, Karel	Dilia
1967	Zvědavé slunce	Cassian, Nina	1924 -	Tatarová, Marie	Dilia
1967	Já nejsem Eiffelovka	Oproiu, Ecaterina	1929 -	Pařha, Karel	Dilia
1968	Kniha o řece Oltu	Bogza, Geo	1908 - 1993	Strebingerová, Eva	Odeon
1968	Rozpustilé pastelky	Cobar, Nell,	1915-1993	Stuka, Ivo	EAS [Editura Agrosilvică]
1968	Počestný dům	Lovinescu, Horia	1917 - 1983	Pařha, Karel	Dilia
1968	Pohádka pro mé syny	Pancu-Iași, Octav	1929 - 1975	Vyhlídalová, Zdenka	SNDK

1968	Modrý ježek	Popescu, Alexandru	1921 -	Tatarová, Marie	Dilia
1968	Hra se smrtí	Stancu, Zaharia	1902 - 1974	Písecký, Jaroslav	Melantrich
1969	Pohádka o chlapci ze země věčného ledu a sněhu	Cremene, Mioara	1923 -	Pařha, Karel	Dilia
1969	Jedenáct elegií	Stanescu, Nichita	1933 - 1983	Strebingerová, Eva; Hiršal, Josef	Odeon
1970	Když se slaví karneval	Caragiale, Ion Luca	1852 - 1912	Kavková, Marie; Lukešová, Jitka	Městská divadla pražská
1970	Pan Leonida proti reakci	Caragiale, Ion Luca	1852 - 1912	Kavková, Marie; Lukešová, Jitka	Maringotka
1971	Závěť	Arghezi, Tudor	1880 - 1967	Vyhliđal, Oldřich	Československý spisovatel
1971	Muž, který viděl smrt	Eftimiu, Victor	1889 - 1972	Pařha, Karel	Dilia
1972	Cikaniáda	Budai-Deleanu, Ion	1760 - 1820	Strebingerová, Eva; Hiršal Josef	Odeon
1972	Kačerí hlava	Ciprian, George	1883 - 1968	Pařha, Karel	Dilia
1972	Inkoustová sněhurka	Pancu-Iași, Octav	1929 - 1975	Strebingerová, Eva	Albatros
1972	Milostné léto	Stancu, Zaharia	1902 - 1974	Kavková, Marie	Odeon
1973	Archa dobré naděje	Sirbu, Ion D.	1919 - 1989	Pařha, Karel	Dilia
1973	Mara	Slavici, Ioan	1848 - 1925	Kvapil, J. Š.	Odeon
1973	Cikánský tábor	Stancu, Zaharia	1902 - 1974	Strebingerová, Eva	Československý spisovatel
1974	Vstupenka do pekla	Baboian, Dic	1920 -	Strebingerová, Eva	Orbis
1974	Veřejné mínění	Baranga, Aurel	1913 - 1979	Pařha, Karel	Dilia
1974	Vosí hnízdo	Kirițescu, Alexandru	1888 - 1961	Gabrielová, Hana	Dilia
1974	Kniha o lovu	Odobescu, Alexandru	1834 - 1895	Hrůša, Zdeněk	Odeon
1974	Spoutaný	Popescu, Petru	1944 -	Kavková, Marie	Práce
1974	Výbuch hněvu	Rebreanu, Liviu	1885 - 1944	Pařha, Karel	Svoboda
1974	Studna pod topoly	Sadoveanu, Mihail	1880 - 1961	Jirouš, Otakar	Odeon
1974	Hra na prázdniny	Sebastian, Mihail	1907 - 1945	Hořejší, Vladimír	Dilia
1974	Dům, který vyšel dveřmi	Vintilă, Petru	1922 - 2002	Gabrielová, Jarmila	Dilia
1975	Rumunské pohádky	Ispirescu, Petre	1830 - 1887	Beneš, Pavel	Odeon
1975	Hra o životě a smrti na popelové poušti	Lovinescu, Horia	1917 - 1983	Pařha, Karel	Dilia
1975	Lední medvěd Fram	Petrescu, Cezar	1892 - 1961	Maxová, Dagmar	Albatros
1975	Děšť z čistého nebe	Popescu, Dumitru Radu	1935 -	Hrůša, Zdeněk	Odeon
1976	Povídej mi pohádku	Colin, Vladimir	1921 - 1991	Tatarová, Marie	Lidové

					nakladatelství	
1976	Šťastná žena	Leu, Corneliu	1932 -	Pařha, Karel	Dilia	
1976	V jednom jediném večeru	Naghiu, Iosif	1932 - 2003	Kvapil, Jaromír	Dilia	
1976	Sluneční paprsek a jiné pohádky	Popescu, Alexandru	1841 - 1901	Pařha, Karel	Dilia	
1976	Diogenes pes	Solomon, Dumitru	1932 - 2003	Pařha, Karel	Dilia	
1976	Jak jsem tě miloval	Stancu, Zahariu	1902 - 1974	Strebingerová, Eva	Lidové nakladatelství	
1976	Smrt posledního páska	Stoenescu, Virgil	1947 -	Pařha, Karel	Dilia	
1977	Dobrý večer, pane Wilde	Mirea, Eugen		Kavková, Marie	Dilia	
1977	Tanec ošklivých	Nicorovici, Vasile	1924 - 1992	Pařha, Karel	Dilia	
1977	Tanec lásky a smrti	Rebreanu, Liviu	1885 - 1944	Kavková, Marie; Maxová, Dagmar	Lidové nakladatelství	
1977	Ulička dětství	Teodoreanu, Ionel	1897 - 1954	Hrůřa, Zdeněk	Odeon	
1978	Svatý Mířa Dobrý	Baranga, Aurel	1913 - 1979	Kvapil, Jaromír	Dilia	
1978	Slyšení u konzula	Brad, Ion	*1927	Pařha, Karel	Dilia	
1978	Vlastní životopis	Lovinescu, Horia	1917 - 1983	Pařha, Karel	Dilia	
1978	Šílený les	Stancu, Zaharia	1902 - 1974	Strebingerová, Eva	Svoboda	
1979	Alibi	Băieřu, Ion	1933 - 1992	Pařha, Karel	Dilia	
1979	Rozjitřená ves	Cristea, Gheorge		Vyhnálek, Serafin	Melantrich	Rozjitřená ves
1979	Člověk v koupelně	Iacoban, Mircea Radu	1940 -	Kvapil, Jaromír	Dilia	
1979	Židle	Popescu, Tudor	1956 -	Pařha, Karel	Dilia	
1979	Konec století v Bukureřti	Sadoveanu, Ion Martin	1893 - 1964	Kavková, Marie; Lukeřová, Jitka	Melantrich	
1979	Koryto řeky	Sorescu, Marin	1936 - 1996	Kvapil, Jaromír	Dilia	
1980	Předu, předu pohádku	Adăscăliřei, Vasile	1929 - 2006	Kavková, Marie; Maxová, Dagmar	Lidové nakladatelství	
1980	Klubíčko pavučiny	Arghezi, Tudor	1880 - 1967	Kavková, Marie	Albatros	
1980	Nápisy	Arghezi, Tudor	1880 - 1967	Strebingerová, Eva, Hirřal, Josef	Mladá fronta	
1980	Otcův odkaz	Grecea, Ion	1924 - 1999	Valentová, Libuře	Naře vojsko	Hráz
1980	Dobrā dívka z nebe	Leu, Corneliu	1932 -	Kvapil, Jaromír	Dilia	
1980	Velká novina	Pancu-Iaři, Octav	1929 - 1975	Strebingerová, Eva	Albatros	
1980	Ion	Rebreanu, Liviu	1885 - 1944	Hrůřa, Zdeněk	Odeon	
1980	Nepřetržitā bāseň	Teodorescu, Virgil	1909 - 1987	Strebingerová, Eva; Závada, Vilém	Odeon	
1981	Raněný tmou	Petrescu, Cezar	1892 - 1961	Kuklík, Vladimír	Melantrich	

1982	Před branami Severinu	Grecea, Ion	1924 - 1999	Strebingerová, Eva	Naše vojsko	
1982	Americký nápadník	Marian, Mircea	1938 - 1998	Pařha, Karel	Dilia	
1982	Špión aneb telefonický rozhovor	Stoenescu, Virgil	1947 -	Pařha, Karel	Dilia	
1983	Příběh mé lásky k Andře Cantuniarové	Marian, Mircea	1938 - 1998	Pařha, Karel	Dilia	
1983	Nábytek a bolest	Mazilu, Teodor	1930 - 1980	Kvapil, Jaromír	Dilia	
1983	Velká přestávka	Sântimbreanu, Mircea	1926 - 1999	Kavková, Marie	Albatros	
1983	Ona krásná dívka	Tudoran, Radu	1910 - 1992	Strebingerová, Eva	Svoboda	
1984	Kejklíř : Drama o dvou částech	Alexandru, Radu H.		Kvapil, Jaromír	Dilia	
1984	Hrdinové, fantomy, myši	Chimet, Iordan	1924 -	Strebingerová, Eva	Vyšehrad	
1984	Slečna Kristýna	Eliade, Mircea	1907 - 1986	Našinec, Jiří	Odeon	Pět rumunských novel
1984	Rekonstrukce	Pătrașcu, Horia	1938 -	Lukešová, Jitka	Odeon	Pět rumunských novel
1984	Guynemerův skutečný konec	Petrescu, Cezar	1892 - 1961	Kavková, Marie; Vrbová, Hana; Maxová, Dagmar,	Odeon	Pět rumunských novel
1984	V objetí mrtvého	Philippide, Alexandru	1900 - 1979	Kavková, Marie	Odeon	Pět rumunských novel
1984	Čiperka a peciválek	Vasile, Gh. D.	1930 -	Strebingerová, Eva	Ion Creanga	
1984	Šakuntala	Voiculescu, Vasile	1884 - 1963	Našinec, Jiří	Odeon	Pět rumunských novel
1985	Tristanovo poslední převtělení	Colin, Vladimír	1921 - 1991	Lukešová, Jitka	Mladá fronta	Skleněné město
1985	Neuhofská smlouva	Crohălniceanu, Ovid S.	1921 -	Lukešová, Jitka	Mladá fronta	Skleněné město
1985	Hry a hračky	Dobrica, Dumitru			Ion Creanga	
1985	Fascinace	Fulga, Laurențiu	1916 - 1984	Našinec, Jiří	Odeon	
1985	Jako list moruše	Popescu, Dumitru Radu	1935 -	Kvapil, Jaromír	Dilia	
1986	Had	Eliade, Mircea	1907 - 1986	Našinec, Jiří	Odeon	
1986	Hádaní z kamenů	Eliade, Mircea	1907 - 1986	Našinec, Jiří	Odeon	Almanach světové literatury
1986	Salon: Hra o 2 částech a 7 obrazech	Everac, Paul	1924 - 2011	Kvapil, Jaromír	Dilia	
1986	Metafyzický obraz	Maiorescu, Toma George	1928 -	Strebingerová, Eva	Odeon	Almanach světové literatury
1986	Přeludy	Mihăescu, Gib I.	1894 - 1935	Lukešová, Jitka	Odeon	
1986	Studená smrt	Zincă, Haralamb	1923 - 2008	Kavková, Marie; Maxová, Dagmar	Melantrich	
1987	Archimédova tajná zbraň	Solomon, Dumitru	1932 - 2003	Kvapil, Jaromír	Dilia	

1987	Möbiova páska	Tudor, Octavian	1938 -	Strebingerová, Eva	Naše vojsko	
1988	Napněte všechny plachty	Tudoran, Radu	1910 - 1992	Našinec, Jiří	Albatros	
1989	Svatba v nebi	Eliade, Mircea	1907 - 1986	Našinec, Jiří	Melantrich	Bengálská noc
1989	Maitrejí	Eliade, Mircea	1907 - 1986	Strebingerová, Eva	Melantrich	Bengálská noc
1989	Příběhy pejska šibala	Nobilescu, Nicolae; Zarafu, George		Strebingerová, Eva	Ion Creanga	
1990	Tajemství doktora Honigbergera	Eliade, Mircea	1907 - 1986	Našinec, Jiří	Vyšehrad	
1990	Myš B	Sirbu, Ion D.	1919 - 1989	Našinec, Jiří	Odeon	
1991	Slečna Kristýna. Had.	Eliade, Mircea	1907 - 1986	Našinec, Jiří	Lidové nakladatelství Kriterion	
1995	Romance pro pozdější dobu	Minulescu, Ion	1881 - 1944	Trčka, Mirek	Torst	
1996	Příhody z bezprostředního neskutečna	Blecher, Max	1909 - 1938	Janovská, Hana		
1996	V hájemství snu	Eliade, Mircea	1907 - 1986	Našinec, Jiří	Aurora	
1996	Odysseův návrat	Morariu, Modest	1929 - 1988	Lukešová, Jitka	Volvox Globator	
1998	Královna průšvihů	Marian, Maria	1930 -	Lukešová, Jitka	Práh	
2000	Písečné oázy	Butulescu, Valeriu	1953 -	Našinec, Jiří	Aurora	
2000	Kvak	Nobilescu, Nicolae; Zarafu, George		Pánek, Jiří	Slovanský dům	
2003	Smlouvání s ďáblem	Busuioc, Aureliu	1928 -	Našinec, Jiří	Hejkal	
2003	Deník 1935 - 1944	Sebastian, Mihail	1907 - 1945	Vacek, Jindřich	Sefer	
2004	Neznámý Eugen Ionescu	Ionescu, Eugen	1909 - 1994	Našinec, Jiří	Česko-rumunská společnost	
2006	Simion výtažník	Cimpoesu, Petru	1952 -	Našinec, Jiří	Dybbuk	
2007	Paměti	Eliade, Mircea	1907 - 1986	Našinec, Jiří	H & H	
2007	Pogrom	Luca, Eugen	1923 - 1977	Vacek, Jindřich	Argo	
2008	Kosti pro Otta	Bugnar, Lia	1969 -	Kučerová, Elizabeta	Dybbuk	Amalia dýchá zhluboka
2008	Sněhulák	Bugnar, Lia	1969 -	Kučerová, Elizabeta	Dybbuk	Amalia dýchá zhluboka
2008	Stop the tempo	Carbunariu, Gianna		Lukešová, Jitka	Divadelní ústav	
2008	Christina Domestica a Lovci duší	Cimpoesu, Petru	1952 -	Našinec, Jiří	Havran	
2008	Krise aneb ještě jedna pohádka o lásce	Ignat, Mihai	1967 -	Kučerová, Elizabeta	Dybbuk	Amalia dýchá zhluboka
2008	Chuligánův návrat	Manea, Norman	1936 -	Našinec, Jiří	Havran	
2008	Archandělé neumírají	Mosora, Anca Maria	1978 -	Vyorálková Jiřina	Knih Zlín	
2008	Amalia dýchá zhluboka	Nelega, Alina	1960 -	Lukešová, Jitka	Dybbuk	Amalia dýchá

2008	Desatero přikázání podle Hesse	Nelega, Alina	1960 -	Lukešová, Jitka	Dybbuk	zhluboka Amalia dýchá zhluboka
2008	Hotel Europa	Țepeneag, Dumitru,	1937 -	Vašut, Tomáš	Dybbuk,	
2008	Tahle čvrt' je naše			Našinec, Jiří; Both, Eszther	BB Art	
2009	Než zemřel Brežněv	Ciocan, Iulian	1968 -	Našinec, Jiří	Dybbuk	
2009	Život na nástupišti	Paler, Octavian	1926 - 2007	Vacek, Jindřich	Mladá fronta	
2011	Reality game show	Mosora, Anca Maria	1978 -	Vyorálková Jiřina	Kniha Zlín	
2011	Krysiáda: ztroskotání I	Rusu, Nicolae	1948 -	Našinec, Jiří	Havran	
2011	Silvestr na vraku: ztroskotání II	Rusu, Nicolae	1948 -	Našinec, Jiří	Havran	
2012	Říkej mi Johnny!	Busuioc, Aureliu	1928 -	Našinec, Jiří	Havran	
2012	S Ceauseskem na lovu	Crișan, Vasile		Subert, Ana Suci	Kassimex	
2012	Ruska: strážní stanoviště poručíka Ragaiaca na Dněstru	Mihăescu, Gib I.	1894 - 1935	Lukešová, Jitka	Havran	

5. CD: Elektronická verze souhrnné tabulky českých překladů z rumunštiny